

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Zorgplicht waterschappen primaire waterkeringen

Landelijk overzicht 2017-2018

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Zorgplicht waterschappen primaire waterkeringen

Landelijk overzicht 2017-2018

Datum   November 2019

Colofon

Uitgegeven door

Inspectie Leefomgeving en Transport
ILT/Publieke Instellingen

Postbus 1511, 3500 BM Utrecht

www.ilent.nl
@inspectieLenT

Inhoud

Colofon—5

Samenvatting—9

1 Inleiding—10

1.1 Zorgplicht voor de primaire waterkeringen—10

1.2 Doel van de inspecties—10

1.3 Kaders voor de zorgplicht—11

1.4 Aanpak toezicht zorgplicht—11

1.5 Leeswijzer—12

2 Inspectieresultaten—13

2.1 Inleiding—13

2.2 Waterschappen en zorgplicht—13

2.3 Reacties van de waterschappen op de inspecties en het rapport—17

3 Conclusie—19

4 Vooruitblik—20

Bijlage A Kader Zorgplicht Primaire Keringen—21

Bijlage B Basiseisen—23

Bijlage C Bevindingen per waterschap—24

Samenvatting

Primaire waterkeringen beschermen Nederland tegen overstromingen vanuit zee, grote rivieren en meren. Voorbeelden hiervan zijn dijken, dammen, stuwen, gemalen en stormvloedkeringen. De waterschappen en Rijkswaterstaat beheren deze keringen en zijn verantwoordelijk voor het (preventief) onderhoud.

Zorgplicht

De waterschappen hebben als beheerders de zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Dit houdt in dat zij de wettelijke taak hebben om de kering(en) aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) houdt hier toezicht op. Dit rapport gaat over de resultaten en conclusies van de zorgplicht op de primaire waterkeringen door de waterschappen. Daarmee doet dit rapport nog geen uitspraken over veiligheid van de primaire waterkeringen zelf, aangezien die veiligheid van meer omstandigheden afhankelijk is dan alleen de invulling van de zorgplicht.

In 2017 en 2018 heeft de ILT bij de waterschappen met primaire waterkeringen inspecties uitgevoerd naar de inrichting van de zorgplicht. De ILT heeft hierbij gekeken naar de onderdelen ambities, besturing en (werk)processen.

Conclusies

Bij haar inspecties gaat de ILT uit van een vastgesteld kader. Dit kader biedt een minimumniveau van eisen op basis waarvan waterschappen hun zorgplicht moeten inrichten. De ILT concludeert dat de meeste waterschappen voldoen aan minstens de minimale eisen voor de zorgplicht. Enkele waterschappen moeten verbeteringen doorvoeren om op alle onderdelen op het minimumniveau uit te komen. Dit geldt voor 5 van de 19 waterschappen. Bij deze waterschappen voert de ILT daarom in 2019 en 2020 een herinspectie uit. Op basis van inspectiebevindingen en de bestuurlijke reacties, stelt de ILT vast dat de waterschappen in 2020 de inrichting van de zorgplicht kunnen hebben geborgd.

Consultatieronde

De besturen van de waterschappen hebben gereageerd op de inspectierapporten van de ILT. Ook vond consultatie plaats over dit rapport: waterschappen herkennen zich in de bevindingen en conclusies van de ILT. De waterschappen die schriftelijk op de consultatie reageerden, geven aan dat zij in 2020 de meeste verbetermaatregelen afronden.

Wettelijke veiligheidsnormen

Het toetsprogramma Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI) bekijkt of de primaire waterkeringen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen. In 2023 rapporteert de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) over het landelijk veiligheidsbeeld aan de Tweede Kamer. Over het beheer en onderhoud en de genomen (zorgplicht)maatregelen verantwoordden de waterschappen zich onder andere in hun (jaarlijkse) veiligheidsrapportages.

1 Inleiding

1.1 Zorgplicht voor de primaire waterkeringen

De waterschappen hebben als beheerders de zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Dit houdt in dat zij de wettelijke taak hebben om de kering(en) aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen¹.

Van de 21 waterschappen in Nederland beheren 19 waterschappen primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen zijn dijken, dammen, stuwen en stormvloedkeringen. Zij bieden bescherming tegen overstromingen vanuit de zee, de grote rivieren en meren.

In 2017 en 2018 zijn door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) inspecties uitgevoerd naar de inrichting van de zorgplicht door de waterschappen. Dit rapport is een overkoepelend overzicht van de belangrijkste inspectieresultaten, conclusies en de bestuurlijke reacties daarop².

1.2 Doel van de inspecties

De inrichting van de zorgplicht is een belangrijke waarborg voor het goed kunnen uitvoeren van de zorgplichttaken. Bij de inrichting gaat het om de besturing of governance van de zorgplicht: ambities en strategie en de vertaling naar de organisatie in taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en (werk)processen.

Doel van de inspecties is na te gaan hoe de inrichting op dit moment is geborgd. De inrichting is getoetst aan de hand van het "Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen" van het Rijk en de landelijke "Basiseisen uitvoering zorgplicht primaire waterkeringen" van de keringbeheerders (zie paragraaf 1.3).

Tijdens de inspecties is niet nagegaan of de waterkeringen zelf voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen. Dit geldt eveneens voor de feitelijke uitvoering van het beheer en onderhoud.

Of de primaire waterkeringen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen wordt op dit moment nagegaan in het toets programma Wettelijk Beoordelings-instrumentarium (WBI). In 2023 rapporteert de minister van IenW over het landelijk veiligheidsbeeld aan de Tweede Kamer.

Over het beheer en onderhoud en de genomen (zorgplicht)maatregelen verantwoordt de waterschappen zich onder andere in hun (jaarlijkse) veiligheidsrapportages.

---

¹ Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen.

² Bij Rijkswaterstaat (RWS) zijn in de periode 2017 en 2018 ook inspecties uitgevoerd naar de inrichting en uitvoering van de zorgplicht. Hierover wordt separaat gerapporteerd.

1.3 Kaders voor de zorgplicht

Waterwet

Het algemene toezicht op de primaire waterkeringen is sinds de wijziging van de Waterwet³ in 2013 belegd bij de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is de toezichthouder.

Pilots zorgplicht

Na de wijziging van de Waterwet zijn pilots uitgevoerd bij verschillende keringbeheerders om ervaring op te doen met de zorgplicht. De resultaten zijn gebruikt door de ILT voor het uitwerken van een toezichtstrategie.

Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen

Door het Rijk is in samenspraak met de waterschappen en Rijkswaterstaat het "Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen"⁴ opgesteld (Bijlage A). Het Kader heeft het karakter van doelvoorschrift voor de inrichting en uitvoering van de zorgplicht en is ingedeeld op basis van een plan-do-check-act cyclus (PDCA).

De basiseisen

De waterschappen en Rijkswaterstaat hebben gezamenlijk landelijke uitvoeringseisen opgesteld en vastgelegd⁵: de "Basiseisen uitvoering zorgplicht primaire waterkeringen" (hierna: de basiseisen). De basiseisen zijn een nadere uitwerking van delen van het Kader en worden door de waterschappen toegepast als het minimumniveau van inrichting van de zorgplicht (Bijlage B).

Ambitie zorgplicht

Beheerders kunnen in hun ambitie een hoger niveau voor de zorgplicht nastreven dan dat van de basiseisen. Door de verschillen in ambitie en het rekening houden tijdens de inspecties met de verschillende ambities zijn de inspectieresultaten niet op alle punten onderling vergelijkbaar.

1.4 Aanpak toezicht zorgplicht

De ILT hanteert voor haar inspecties de "Toezichtsstrategie zorgplicht primaire keringen"⁶. Kader en de basiseisen zijn zoals hiervoor aangegeven overgenomen in de strategie. Daarnaast is door de ILT de "Toelichting voor waterschappen op toezicht zorgplicht primaire waterkeringen" gepubliceerd⁷. Hierin beschrijft de ILT concreet haar aanpak voor het toezicht en hoe zij, op basis van de inspectieresultaten, tot een oordeel komt over de inrichting en uitvoering van de zorgplicht. Onderscheid wordt gemaakt in:

- Aandachtspunt: verbetering gewenst;
- Tekortkoming: verbetering noodzakelijk;
- Inrichting zorgplicht: geborgd of niet geborgd.

³ Wijziging van de Waterwet (doelmatigheid en bekostiging hoogwaterbescherming), kenmerk 33465, nr. 3, 07 november 2012; sinds 1 januari 2013, Artikel 3.9 Waterwet en 4.3 toezicht op de primaire keringen Memorie van Toelichting.

⁴ Vastgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/primaire/zorgplicht/>

⁵ Akkoord door de bestuurlijke Commissie Waterkeringen (CWK) van de Unie van Waterschappen en het bestuur van RWS (proceseigenaar Omgeving en AssetManagement, 2 december 2016.

⁶ <https://www.ilent.nl/onderwerpen/hoogwaterveiligheid/documenten/publicaties/2017/04/25/toezichtstrategie-zorgplicht-primaire-waterkeringen>

⁷ <https://www.ilent.nl/documenten/publicaties/2017/04/25/toelichting-voor-waterschappen-op-toezicht-zorgplicht-primaire-waterkeringen>

Ter illustratie. Als is aangetoond dat wordt gerapporteerd aan het publiek of het bestuur is mogelijk niet in het werkproces vastgelegd met welke frequentie of methode. Dit is dan een aandachtspunt; er is wel een beschrijving en hiernaar wordt gehandeld maar die kan nog verder worden verbeterd. Bij een tekortkoming ontbreekt bijvoorbeeld een compleet (werk)proces of essentiële onderdelen daarvan dan wel wordt er niet naar gehandeld. Hoewel tekortkomingen niet persé tot een acuut veiligheidsrisico leiden, is opheffing van de tekortkoming urgent omdat hierdoor de vereiste adequate uitvoering van de zorgplicht direct in het geding is. Een tekortkoming betekent in alle gevallen dat de inrichting van de zorgplicht niet is geborgd.

Ieder waterschap heeft het inspectierapport met een toelichting op het ILT-oordeel en een concept van het voorliggende rapport ter consultatie ontvangen. Hierop is door de waterschapsbesturen schriftelijk gereageerd. Daarin is aangegeven hoe is omgegaan met de aandachtspunten en tekortkomingen. De inspectierapporten zijn gepubliceerd op de website van het Waterforum (ILT-website: <https://www.waterforum.net>)⁸. Een samenvatting van de bestuurlijke reacties is per waterschap opgenomen in de Bijlage C van dit rapport.

1.5 Leeswijzer

In de hoofdstukken 2 en 3 worden achtereenvolgens de belangrijkste resultaten van de inspecties toegelicht en de daarop gebaseerde conclusie over de borging van de inrichting van de zorgplicht door de Waterschappen. In de Vooruitblik, hoofdstuk 4, wordt kort ingegaan op de veiligheidsrapportages en de toezichtstrategie voor de komende periode.

---

⁸ <https://www.ilent.nl/onderwerpen/hogwaterveiligheid/zorgplicht-primaire-waterkeringen>

2 Inspectieresultaten

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk is een overzicht met toelichting op de belangrijkste (cijfermatige) resultaten van de inspecties. Belangrijk zijn die aandachtspunten en tekortkomingen die, ten opzichte van de andere punten of tekortkomingen, relatief gezien vaker voorkomen. Een uitleg of toelichting bij de aandachtspunten en tekortkomingen staat in 'grijze' kaders.

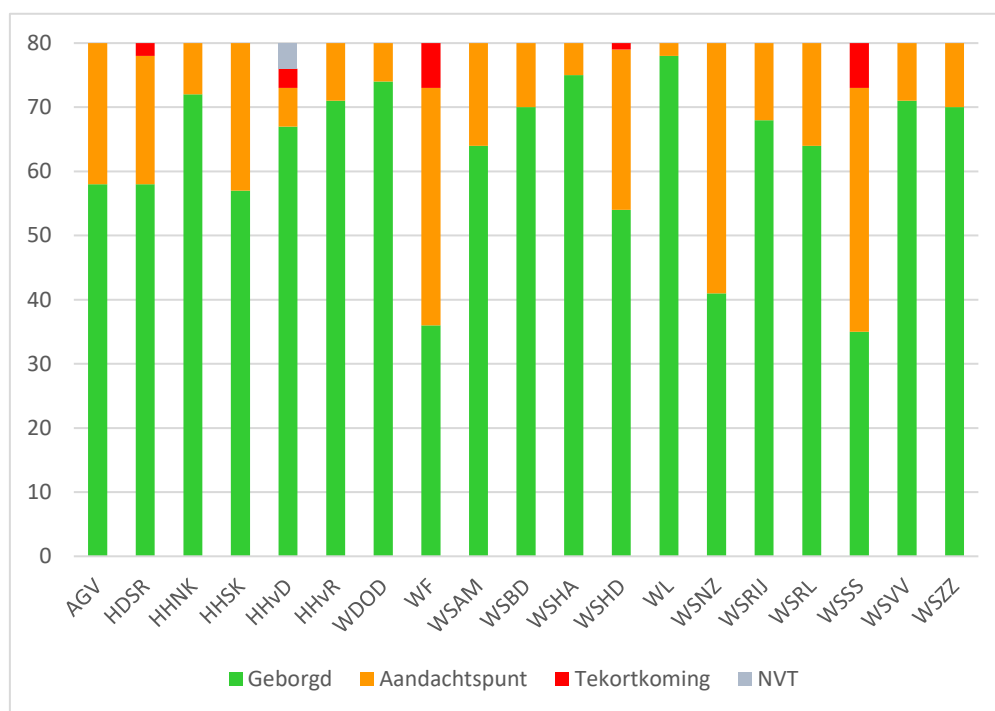
In de Bijlage C staan alle cijfers per afzonderlijk waterschap.

2.2 Waterschappen en zorgplicht

Overkoepelend oordeel borging zorgplicht

Zoals in paragraaf 1.4 is aangegeven is de mate van borging het overkoepelende oordeel op basis van de geconstateerde aandachtspunten en/of tekortkomingen. Bij alle waterschappen zijn er aandachtspunten. Bij de 14 waterschappen met alleen aandachtspunten is het overkoepelend oordeel dat de zorgplicht is geborgd. Voor 5 waterschappen ligt er een verbeteropgave vanwege geconstateerde tekortkomingen. Bij deze waterschappen is de zorgplicht niet geborgd (zie ook paragraaf 1.4).

In de onderstaande figuur 1 staan de absolute aantallen aandachtspunten en tekortkomingen per waterschap afgebeeld (voor de afkortingenlijst zie bijlage C).

Figuur 1. Aantallen aandachtspunten, tekortkomingen en geborgde PDCA-processen

Inrichting in strategisch, tactisch en operationeel niveau

De governance in de inrichting van de zorgplicht kent verschillende niveaus. De strategiebepaling is meer nadrukkelijk aanwezig op het niveau van het bestuur terwijl de operatie meer ligt bij het middenmanagement en medewerkers. Op strategisch niveau is gekeken naar onder meer de vastgelegde bestuurlijke visie en de ambities van een waterschap ten aanzien van de zorgplicht. De inrichting van de zorgplicht op de punten van de ordening en ambtelijke aansturing is het tactisch niveau. Op operationeel niveau is gekeken naar de uitvoering van de basiseisen en of de toepassing minstens voldoet aan de zichzelf opgelegde ambities en het daarbij behorende (minimum)niveau.

De inspectie constateert geen tekortkomingen in de inrichting op strategisch en tactisch algemeen niveau maar wel aandachtspunten. Bij 7 waterschappen zijn er aandachtspunten vastgesteld op strategische niveau voor de activiteit 'bestuurlijke verantwoordelijkheid en sturing'.

Toelichting: de bestuurlijke verantwoording in de zorgplicht houdt in dat de waterkeringbeheerder de wettelijke taak heeft om de primaire keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Tevens vraagt de zorgplicht om extra beheermaatregelen te treffen indien de waterkeringen nog niet aan de wettelijke veiligheidsnormen voldoen in de periode dat deze waterkeringen nog niet versterkt zijn. De ILT verwacht dat het waterschap zich daarover op bestuurlijk niveau publiekelijk verantwoordt. Hierbij valt te denken aan de Rapportage Zorgplicht Primaire Keringen (als onderdeel van de Veiligheidsrapportage Waterveiligheid).

Bij 5 waterschappen is de afstemming met het naastgelegen waterschap of Rijkswaterstaat over de aangrenzende primaire keringen (het aangrenzend areaal) niet via bestuurlijke afspraken of overeenkomsten vastgelegd.

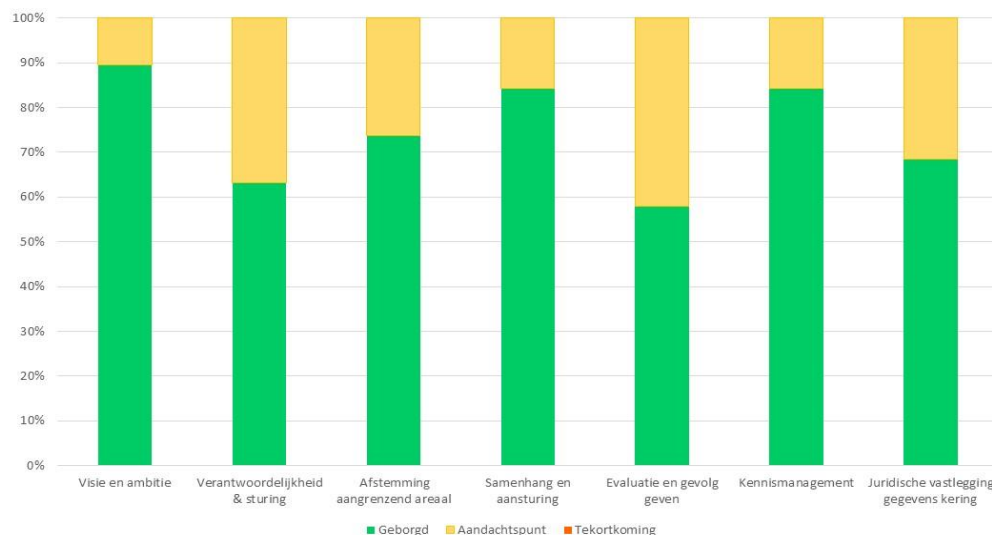
Toelichting: veranderingen in aangrenzende arealen kunnen mogelijk risico's opleveren voor de standzekerheid van de primaire waterkering. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de ligging van vooroevers of voorland, of aan de ligging van geulen of ontgroningen in het buitenwater. Aangezien het waterschap niet direct invloed heeft op veranderingen in het aangrenzend areaal en de daarmee gepaard gaande risico's, is het van belang om goede afspraken te maken met de beheerders van aangrenzende arealen. De noodzaak voor bestuurlijke afstemming zoals hier bedoeld heeft vooral betrekking op waterkeringen van waterschappen die door ontwikkelingen in het buitenwater in beheer bij Rijkswaterstaat (RWS) risico's kunnen lopen.

Op het tactisch algemeen niveau heeft de inspectie bij 8 waterschappen aandachtspunten geconstateerd bij 'evaluatie en gevolg geven' en bij 6 voor 'juridische vastlegging gegevens kering'.

Toelichting: evalueren is belangrijk om overkoepelend te beoordelen of het proces van de zorgplicht doelmatig is ingericht en wordt uitgevoerd (functioneert de beoogde samenhang), om vervolgens dat proces -indien nodig- bij te stellen. Een organisatiebreed managementsysteem kan daarbij behulpzaam zijn.

Toelichting: de ILT ziet de juridische vastlegging als het op orde hebben en houden van de wettelijk verplichte juridische basis voor het beheer en de instandhouding van de primaire waterkeringen. Het gaat daarbij om de legger en de keur en mogelijk daarop gebaseerde algemene regels en beleidsregels (het 'keurkwartet').

In figuur 2 is de relatieve verdeling weergegeven voor de afzonderlijke waterschappen van geconstateerde aandachtspunten en tekortkomingen op strategisch en tactisch algemeen niveau. Daarbij representeert de aanduiding 100% het totaal van 19 waterschappen (geldt ook voor de figuren 3 en 4).

Figuur 2. Relatieve verdeling landelijk van aandachtspunten en tekortkomingen inrichting en uitvoering op strategisch en tactisch algemeen niveau

Bij 1 waterschap meent de ILT dat het aantal aandachtspunten en de onderlinge samenhang tussen die punten op tactisch operationeel niveau samengenomen 6 tekortkomingen oplevert. Het gaat om 'beheren dagelijkse gegevens kring'.

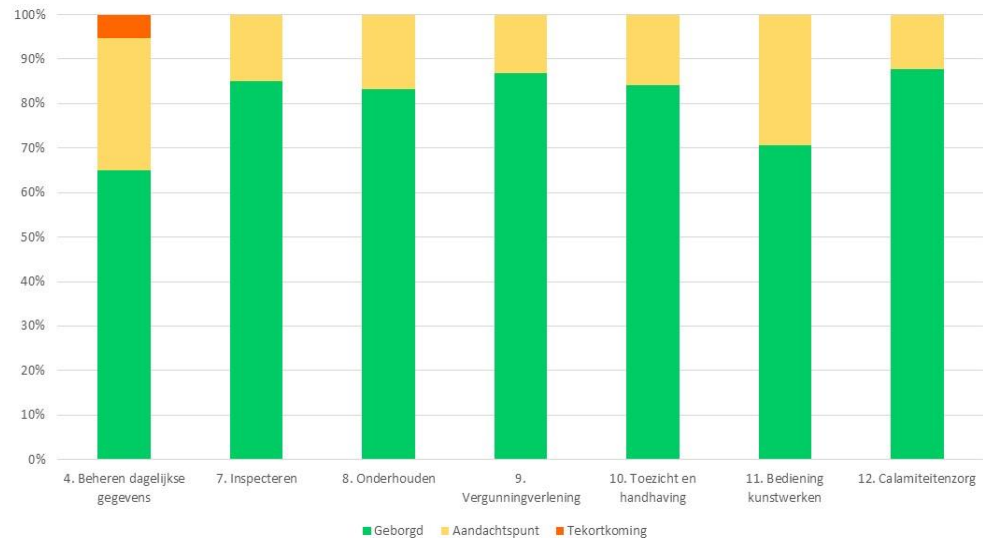
Toelichting: het gaat bij beheren dagelijkse gegevens kring om het eenduidig opslaan en toegankelijk maken van gegevens die worden ingewonnen en/of gegenereerd in de verschillende uitvoeringsgerichte activiteiten. De proceseigenaren van die uitvoeringsgerichte activiteiten zijn gegeveuseigenaar. De verantwoordelijkheidsverdeling tussen gegeveuseigenaar en gegevensbeheer is van belang. De activiteit 'beheren dagelijkse gegevens kring' is de spil als het gaat om uitwisseling van de relevante gegevens tussen de verschillende activiteiten van de zorgplicht en vormt daarnaast de basis voor het zicht op de actuele toestand van de waterkeringen en het opstellen van rapportages daarover.

Bij 13 waterschappen constateert de ILT aandachtspunten op tactisch operationeel niveau voor de 'bediening waterkerende kunstwerken'. De meeste aandachtspunten gaan over het onderdeel 'verantwoording'.

Toelichting: bediening waterkerende kunstwerken heeft betrekking op de kunstwerken in eigen beheer die niet regelmatig worden bediend en die bij hoog water moeten worden gesloten. Afsluiters in effluentleidingen, regenwateroverstorten en overige kunstwerken zijn vaak in beheer bij derden (gemeenten, provincies, enzovoorts.). De bediening van deze kunstwerken moet in de activiteiten 'vergunningverlening' en 'toezicht en handhaving' geregeld zijn.

Een voorbeeld van een aandachtspunt voor 'verantwoording' is het niet kunnen aantonen van de frequentie waarmee over de bediening van kunstwerken wordt gerapporteerd aan het bestuur⁹.

In figuur 3 is de relatieve verdeling weergegeven van aandachtspunten en tekortkomingen over alle geïnspecteerde activiteiten op tactisch operationeel niveau.

Figuur 3. Relatieve verdeling landelijk van aandachtspunten en tekortkomingen inrichting en uitvoering op tactisch operationeel niveau

Bij de inspectie van de uitvoering (tactisch operationeel en basiseisen) heeft de ILT meerdere tekortkomingen geconstateerd (strategisch en tactisch algemeen). In totaal zijn er 20 tekortkomingen over alle niveaus waarvan 14 bij de uitvoering. Dit zijn: het 'beheren van de dagelijkse gegevens', 'onderhoud', 'bediening kunstwerken' en 'calamiteitenzorg'. De inspectie constateert verder dat de 14 tekortkomingen verdeeld zijn over 5 van de 19 waterschappen.

De ILT heeft bij 3 van de 5 basiseisen 10 of meer aandachtspunten geconstateerd bij de activiteiten 'dagelijks gegevensbeheer' en 'onderhoud'.

N.B. Voor een toelichting op beheer van de dagelijkse gegevens en bediening kunstwerken, zie hiervoor.

Toelichting: bij deze onderhoud gaat het om het onvoorziene onderhoud dat voortkomt uit het inspectieproces én het regulier voorziene onderhoud op basis van degeneratie en vervangingstermijnen. Nieuwbouw en verbetering, die aanpassing van de legger tot gevolg hebben, vallen hier niet onder. Essentieel is dat het niet alleen om onderhoud van dijklichamen gaat maar ook van de waterkerende kunstwerken.

Toelichting: Bij het toezicht op de activiteit 'calamiteitenzorg' beperkt de ILT zich tot de voorbereiding op het op juiste wijze omgaan met onvoorziene gebeurtenissen, welke de veiligheid van de primaire waterkering bedreigen (de 'koude' fase). Het sluiten van waterkerende kunstwerken onder voorziene omstandigheden, zoals jaarlijks optredend hoog water, valt daarom niet onder deze activiteit, maar maakt onderdeel uit van activiteit 11.

⁹ Kunstwerken zijn dijken, beweegbare keringen, sluisen met een waterkerende functie etcetera.

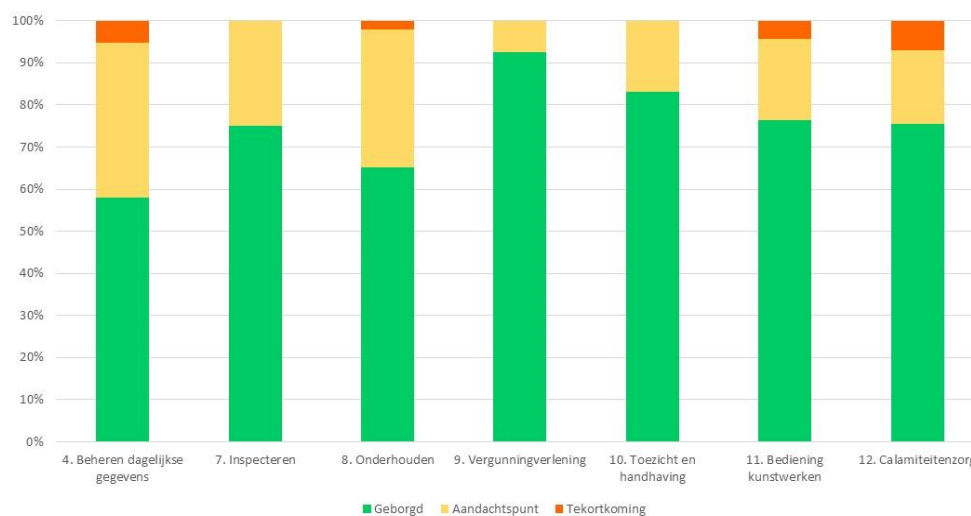

Voorbeelden die wel onder deze activiteit vallen: een aanvaring door een schip waardoor de sluis niet meer kan worden gesloten, het afschuiven van een dijk, een vrachtwagen die een coupure kapot rijdt, etc.

De vraag is of de organisatie op zodanige wijze is ingericht en voorbereid dat zij in staat bent om tijdens een calamiteit adequaat te handelen. Hiervoor dient het waterschap een beeld te hebben van de mogelijke calamiteiten (scenario's) die kunnen optreden en de risico's die daarmee gepaard gaan. De mate van preparatie (ondermeer de beschikbaarheid van materieel) moet daarop afgestemd zijn. Het waterschap dient daarnaast uiteraard te beschikken over goed opgeleid en getraind personeel dat weet wat van hen verwacht wordt tijdens een calamiteit. Ook werkinstructies en protocollen zijn hierbij van belang.

Een wezenlijk onderdeel van de calamiteitenzorg is de calamiteitenoefening. Hiervoor dient een planning beschikbaar te zijn die samenhangt met calamiteiten die zich mogelijk voor kunnen doen. Om te leren van zowel de calamiteitenoefeningen als van een 'echte' calamiteit (mocht die zich voordoen), is het van belang dat deze worden geëvalueerd..

In figuur 4 is de relatieve verdeling weergegeven van aandachtspunten en tekortkomingen op het niveau van uitvoering van de zorgplicht.

Figuur 4. Relatieve verdeling landelijk op uitvoeringsniveau

2.3 Reacties van de waterschappen op de inspecties en het rapport

Reactie op de inspectierapporten

Alle waterschappen hebben hun inspectierapport ontvangen. Zij hebben de bestuurlijke reacties op de bevindingen aan de ILT gestuurd. De waterschappen onderschrijven daarin de constatering van de ILT en het oordeel over de borging.

Ook geven de meeste waterschappen aan direct na de inspectie te zijn gestart met verbeteringen dan wel waren ze daar zelf al mee begonnen. De verbetermaatregelen zijn opgenomen in plannen van aanpak, verbeterplannen of via opdrachten door het bestuur. In één geval is aangegeven dat de verbeteringen deel uitmaken van een reorganisatie van het waterschap. Als gevolg hiervan worden de verantwoordelijkheden in de organisatie herbelegd en worden de voorgenomen verbeteringen aan de herbelegging gekoppeld. Er is dus in dit geval geen apart verbeterplan geschreven.

De waterschappen die het laatst zijn geïnspecteerd, hebben begin 2019 hun inspectierapport ontvangen. Op basis van de bestuurlijke reacties gaat de ILT er van uit dat de waterschappen in 2020 de verbetermaatregelen hebben doorgevoerd. Dit

geldt in ieder geval voor de tekortkomingen. Voor de tekortkomingen voert de ILT in 2019 herinspecties uit. Voor de waterschappen met alleen aandachtspunten laat de ILT zich jaarlijks over de voortgang informeren. Dit kan bijvoorbeeld via de publieke verantwoording in de jaarlijkse veiligheidsrapportage. Bij 5 waterschappen is in de bestuurlijke reactie aangegeven hiervan gebruik te maken.

Bij 1 waterschap heeft de inspectie door de ILT geleid tot een voornemen om de inrichting en uitvoering van de zorgplicht te laten certificeren of dit via een intervisie/collegiale audit te borgen.

Consultatie van het rapport

De waterschappen die hebben gereageerd hebben aangegeven wat de vorderingen zijn en welke stappen zij nog nemen. Van deze waterschappen geven de meesten aan in 2020 de verbetermaatregelen te hebben afgerond. Van 2 waterschappen waarbij tekortkomingen zijn geconstateerd, is geen reactie op de consultatie bekend. In totaal hebben 14 waterschappen wel gereageerd. Voor een meer gedetailleerd overzicht van de acties per waterschap wordt verwezen naar Bijlage C.

De consultatie bij de waterschappen heeft niet geleid tot het aanpassen van het concept rapport.

3 Conclusie

De inspecties tonen aan dat de waterschappen ver gevorderd zijn met de inrichting van de zorgplicht voor de primaire keringen. Het Kader Zorgplicht Primaire Keringen en de basiseisen geven daarbij voldoende handreikingen. De inspecties van de ILT dragen tenslotte bij aan het verder verbeteren van de inrichting.

De ILT stelt vast dat het aantal geconstateerde aandachtspunten en tekortkomingen relatief laag is. Uiteindelijk hebben 5 van de 19 waterschappen nog een verbeteropgave om het overkoepelende oordeel 'inrichting zorgplicht geborgd' te ontvangen.

Het inspectie-oordeel over de inrichting van de zorgplicht geeft weer of de keringbeheerder zijn besturing (governance) en de (werk)processen als voorwaarde voor het adequaat kunnen uitvoeren van de zorgplichttaken heeft geborgd. Naast de informatie over de inrichting van de zorgplicht komt informatie beschikbaar over het voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen van de primaire keringen in het landelijk veiligheidsbeeld van de minister van IenW in 2023 en rapporteren de beheerders over beheer en onderhoud in hun (jaarlijkse) veiligheidsrapportages en verantwoordingsrapportages.

Uit de bestuurlijke reacties op de inspectierapporten komt naar voren dat de waterschappen het ILT oordeel onderschrijven. In alle gevallen is direct begonnen met het oppakken van de geconstateerde aandachtspunten en tekortkomingen. De waterschappen die schriftelijk op de consultatie hebben gereageerd, geven aan in 2020 de meeste verbetermaatregelen te hebben afgerond.

Op basis van de bevindingen en de reacties daarop vanuit de waterschappen, stelt de ILT vast dat de waterschappen in staat zijn om in uiterlijk 2020 de inrichting van de zorgplicht te borgen.

4 Vooruitblik

Waterschappen organiseren zichzelf steeds beter

De waterschappen zijn direct vanaf de wijziging van de Waterwet met de zorgplicht aan de slag gegaan. Belangrijk daarin is de publieke verantwoording over de zorgplicht. De waterschappen hebben een format ontwikkeld voor een (jaarlijkse) veiligheidsrapportage (www.inspectiewaterkeringen.nl). In de rapportage is naast de zorgplicht ook de lopende beoordeling van de keringen opgenomen. De veiligheidsrapportage schetst daarmee een breed beeld van de waterveiligheid van en achter de primaire keringen van een waterschap. Verschillende waterschappen hebben hun veiligheidsrapportage op hun website gepubliceerd maar anderen nog niet. De ILT ziet de veiligheidsrapportage als het aangewezen publieke instrument om de ontwikkelingen in de waterveiligheid in brede zin jaarlijks te kunnen volgen.

Vervolg rol ILT

De toezichtstrategie vanaf 2019 van de ILT hangt af van de actuele ontwikkelingen bij de waterschappen. Daarbij wordt rekening gehouden met bestuurlijke wijzigingen en samenwerking, grote onderhoudsprojecten en de publieke verantwoording. In 2019 worden in ieder geval herinspecties uitgevoerd bij de waterschappen die de zorgplicht in 2017-2018 nog niet hebben geborgd.

Bijlage A Kader Zorgplicht Primaire Keringen

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen

Zorgplicht en Waterwet

Artikel 2.2. Waterwet (WvW) bevat normen voor primaire keringen. Deze normen bepalen het bestemmingsniveau dat een primaire waterkering moet hebben. Het bestemmingsniveau van de waterkering wordt vastgesteld op basis van de fysieke toestand van de waterkering op het moment van de toetsing. De toetsing wordt uitgevoerd op basis van de fysieke toestand van de waterkering op het moment van de toetsing. De toetsing wordt uitgevoerd op basis van de fysieke toestand van de waterkering op het moment van de toetsing.

De toetsing wordt uitgevoerd op basis van de fysieke toestand van de waterkering op het moment van de toetsing. De toetsing wordt uitgevoerd op basis van de fysieke toestand van de waterkering op het moment van de toetsing.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat de beheerder de wettelijke taak heeft om de primaire keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Op die reden worden de keringen door de beheerder regelmatig geïnspecteerd om te beoordelen of de fysieke toestand van de kering nog in overeenstemming is met de omtrekkende voorschriften. In het geval de fysieke toestand van de kering bijvoorbeeld technische veroudering of stormschade niet meer voldoet aan de minimale ontwerpparameters dient de beheerder de nodige onderhouds- en herstelmaatregelen te treffen. De kosten van beheer en onderhoud komen voor rekening van de beheerder.

Wijziging Waterwet

Per 1-1-2019 is de rol van toezichthouder voor de primaire waterkeringen overgedragen van de provincie naar het Rijk, zodat de kadestaller direct het toezicht houdt op de waterkeringsbeheerder. Dit is een wijziging van de Waterwet op basis van het Bestuursakkoord Water. In de praktijk zal de inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) namens het Rijk deze functie uitoefenen. De ILT houdt toezicht (i) op de periodieke toetsing van de primaire waterkeringen en (ii) op de wijze waarop de beheerder de zorgplicht uitvoert. Over beide zal de ILT rapporteren aan de minister.

De rol van de ILT:

Hier de invulling wordt gegeven aan deze plicht. Voor de invulling van de zorgplicht beschikt de beheerder over diverse instrumenten. Voor een goede invulling van deze zorgplicht, zal de kernbeheerder continue inzicht moeten hebben in de fysieke toestand van de waterkering. Daarvoor zal onder andere inspectie en monitoring van de kering nodig zijn.

Dit is een uitgave van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Postbus 20301 | 2500 EX Den Haag
www.willemroelofs.nl/em
Maart 2019

Contact: Maaike Heinenkamp

Leeswijzer Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen

Op basis van interviews en gesprekken met beheerders van primaire waterkeringen is een overzicht ontstaan van de gemeenschappelijke criteria van de zorgplicht. Deze criteria zijn gegroepeerd in:

1. Activiteiten
2. Producten
3. Referenties

In het kader voor de Zorgplicht van Primaire Waterkeringen komt deze indeling herkenbaar terug. Dit kader is weergegeven aan de binnenzijde.

De activiteiten zijn ingedeeld op basis van de plan-do-check-act-cyclus, waarbij plannen en uitvoeren ('plan' en 'do') zijn samengevoegd, evenals het rapporteren, evalueren en bijsturen ('check' en 'act'). De te volgen werkwijzen, plannen en het beschrijven van resultaten worden bij beheerders beschreven in producten. Deze producten kunnen per beheerder verschillend zijn, voor sommige activiteiten en/of producten zijn leidraden of handreikingen beschikbaar. Deze staan vermeld onder referenties. Deze referenties strekken tot, aanbeveling, de beheerder kan gemotiveerd hiervan afwijken.

Het kader voor de Zorgplicht heeft het karakter van een doelvoorschrift. De beheerder is in beginsle zelf verantwoordelijk voor de inrichting en de uitvoering van de activiteiten van de zorgplicht en dient daar inzicht op te houden. De ILT houdt hier rekening mee door bij haar toezicht op de zorgplicht te kijken voor systeemtoezicht, audits en reality checks. Verder wordt mogelijk dit kader nog aangepast naar aanleiding van door de ILT uit te voeren pilots in 2014.

Kader voor Zorgplicht voor Primaire Keringen		
Activiteiten	Producten	Referenties
Beheerder voert uit	Opgeschreven in het volgende product	Door beheerders gebruikte referentie(s)
omschrijving per (deel)activiteit, het totaal vormt de zorgplicht	Product (documentnaam) zoals door de beheerder opgesteld en gebruikt	Wetgeving, richtlijnen, leidraden
Lange termijn en over de grenzen		
Bestuurlijk vastgelegde visie en ambities	- Waterbeheerplan - Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BRW) [RWS]	- Beheersplan Waterkeringen (STOWA 1999 Blauwdruk) [Waterschappen]
Afstemming samenhangende zorgplicht: - keringbeheerders met aangrenzend areaal - beheerders wegen, vaarwegen, natuur etc.	- Convenant - Gezamenlijk vastgestelde nota - Beheerplan afgestemd met beheerplannen aangrenzende beheerders	- geen bekend
Evaluatie van de zorgplicht en gevolg geven	- Evaluatie	
Informatiemanagementsysteem		
Vastleggen van procedures Zorgplicht: - Inspectie - Onderhoud - Bediening kunstwerken - Vergunningverlening - Handhaving - Calamiteitenzorg - Kennismanagement - Legger & Beheerregister*	PDCA procedure - Vastleggen van het hebben van de juiste onderdelen van de zorgplicht - Samenwerking tussen diverse onderdelen - Rapportage frequentie en inhoud Informatiebeheerplan - Vastleggen en gebruik resultaten	- AQUO-standaard - Informatiebehoefte Primaire Processen HWS [RWS] - Informatiebehoeftebepaling [RWS]
Rapportage over resultaten		
- Inspectie - Onderhoud - Bediening kunstwerken - Vergunningverlening - Handhaving - Calamiteitenzorg - Kennismanagement - Legger & Beheerregister	BURAPs / MARAPs: - Rapportages Beleids & Beheer Cyclus - Voorjaarsnota - Begroting - Kwartaalrapporten - Jaarverslagen - T-rapportages (T1, T2 en T3 verwijzing SLA/PIN) - (Najaars)schouwrapport Integrale veiligheidsrapportage primaire waterkeringen	- geen bekend
Inspectie van de primaire waterkering		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Onderscheid objecten - Dijken, dammen (+ voorland en vooroever) - Duinen (+ kustfundament) - Kunstwerken - Stormvloedkeringen - Risicoanalyse: afwegingskader (bv afgekeurde keringen, bijzondere situaties, specifieke objecten, etc.)	- Inspectieplan	- Handreiking Inspectie Waterkeringen (STOWA, 2012, technisch deel)
Resultaten: vastleggen, interpretatie en gevolg geven (= check & act)	- Inspectierapportage - Faalrapportages [RWS] - Evaluatie - Legger & Beheerregister	- Handreiking Inspectie Waterkeringen (STOWA, 2012, organisatorisch deel) - Landelijk kader inspecties [RWS]
Onderhoud van de primaire waterkering		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Onderhoudsplan (regulier onderhoud) - Onderhoudsplaning obv inspecties - Instandhoudingsplan (IH; risicogestuurd) [RWS]	- Geen eindsdijg onderhoudreferentie [Waterschappen] - Object Beheer Regimes (OBR's) per type object [RWS] - Basis Onderhoud Niveaus (BON's) [RWS] - Leidraad Risicogestuurd Beheer en Onderhoud (ProBO werkwijze kunstwerken) [RWS] - Grondslagen voor waterkeren (ENW 1998) - Leidraad voor ontwerp, beheer en onderhoud (ENW)
Resultaten: vastleggen, beheren en gevolg geven (= check & act)	- Rapportage uitvoering onderhoud - Evaluatie - Legger & Beheerregister - Gegevens toestand in Ultimo [RWS]	
Bediening kunstwerken		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Sluitingsprotocol - Bedieningsvoorschriften - Draaiboek stormsetoeren - Rooster*	
Resultaten: vastleggen, interpretatie en gevolg geven (= check & act)	- Evaluatie (bv stormproep of stormsluiting) - Gegevens in DISK [RWS] - Logboeken [RWS]**	
Vergunningverlening		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Keur [Waterschappen]	- Legger - Werkzaamheden op of nabij waterkeringen van Rijkswaterstaat. Kader voor vergunningverlening (WAVL, 2011) [RWS] - Beleidslijn Grote Rivieren [RWS] - Bouwen op de waterkering [RWS]
Resultaten: vastleggen, interpretatie en gevolg geven (= check & act)	- Beheerregister - Vergunning (in WAVL) [RWS] - Verslag afwijzing - Evaluatie	
Handhaving		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Handhavingplan - Landelijk vastgestelde sanctiestrategie [RWS]	- Keur (al dan niet opgezet conform Model Keur (UvW, 2008)) - Legger - Beheerregister - Werkzaamheden op of nabij waterkeringen van Rijkswaterstaat. Kader voor vergunningverlening (MWH, 2011) - Landelijk handhavingplan (DG RW) - Vergunningen
Resultaten: vastleggen, interpretatie en gevolg geven (= check & act)	- Handhavingrapportages - Proces verbaal - Evaluatie	
Calamiteitenzorg *		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Calamiteitenorganisatieplan - Calamiteitenplan - Calamiteitenbestrijdingsplan - Calamiteitenoefeningen - Landelijk draaiboek hoogwater en overstromingen [RWS]	- Calamiteitenzorgsysteem model Unie van Waterschappen [Waterschappen] - Beleidsplan Crisisbeheersing van het DCC (6-M) [RWS] - Beleidskader Crisisorganisatie Rijkswaterstaat DCC (6-M) [RWS] - Landelijk format calamiteitenbestrijdingsplannen [RWS] - Leidraad calamiteitenbestrijdingsplan [RWS]
Resultaten: vastleggen, beheren en gevolg geven (= check & act)	- Evaluatie van optreden en verder handelen bij gevaar voor waterstaatswerken (noodmaatregelen)	
Kennismanagement		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Opleidingsplan (zoals OTO programma voor calamiteitenzorg) - Functieprofielen	- Certificeren (STOWA - PIW, stip op de horizon)
Resultaten: vastleggen, beheren en gevolg geven (= check & act)	- Evaluatie	
Juridisch vastleggen gegevens kering		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Legger	- Modellegger (modelkeur) van de Unie van Waterschappen
Resultaten: vastleggen, beheren en gevolg geven (= check & act)	- Evaluatie	
Beheren dagelijkse gegevens kering		
Werkwijze & Planning (= plan & do) - Risicoanalyse: afwegingskader	- Beheerregister - RWS database [RWS]	
Resultaten: vastleggen, beheren en gevolg geven (= check & act)	- Evaluatie	

* Het toezicht van de ILT op de zorgplicht moet worden onderscheiden van eventuele bestuurlijke interventie van de minister tenM in de warme fase. Zo kan de minister indien een waterschap niet of niet voldoende optreedt bij gevaar voor een primaire waterkering aanwijzingen geven aan het waterschap of eventueel daarin zelf voorzien (art. 5:31 juncto 5:33 Waterwet). Het betreft hier noodmaatregelen van het waterschap met interventiebevoegdheid van de minister in de reguliere crisisstructuur, waarbij dus DG RWS of DG DGRW namens de Minister optreedt.

Bijlage B Basiseisen

Activiteit	Basiseisen uitvoering zorgplicht
Inspectie van de primaire waterkering	<ol style="list-style-type: none"> 1. De inspecties worden conform plan en de daaruit volgende planning uitgevoerd. 2. De verkregen inspectieresultaten worden eenduidig vastgelegd. 3. Er worden vervolgacties belegd, indien inspectieresultaten hiertoe aanleiding geven. 4. Het inspectieproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
Onderhoud van de primaire waterkering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het voorziene onderhoud wordt conform plan en de daaruit volgende planning uitgevoerd. 2. Voor het onvoorziene onderhoud zijn de afwegingen ter bepaling van het vervolg herleidbaar en zichtbaar. 3. De vastgestelde vervolgacties voor onvoorzien onderhoud zijn uitgevoerd. 4. Alle relevante onderhoudsgegevens worden actueel in het beheerregister of vergelijkbaar systeem opgenomen. 5. Het onderhoudsproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld .
Bediening waterkerende kunstwerken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken bij hoog water vindt plaats volgens het daarvoor geldende protocol. 2. Er zijn voldoende functionarissen die de sluiting conform protocol kunnen uitvoeren. 3. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken wordt eenduidig gedocumenteerd 4. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken wordt periodiek voor het technisch functioneren beproefd en het sluitproces wordt geoefend conform de daarvoor geldende plannen en/of protocollen. 5. Oefeningen en sluitingen bij hoog water worden tijdig geëvalueerd en leiden, waar nodig, tot aanpassing van de in het protocol beschreven werkwijze.
Calamiteitszorg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Periodiek wordt de aanwezigheid en de staat van onderhoud van de noodvoorzieningen gecontroleerd. 2. Er wordt opgeleid, getraind en geoefend volgens een OTO-plan (Opleiden, Trainen en Oefenen). 3. Oefeningen en/of calamiteiten worden tijdig geëvalueerd en leiden, waar nodig, tot geactualiseerde plannen en/of werkinstructies.
Vergunning-verlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. Activiteiten van derden of de eigen organisatie op, aan of nabij een primaire waterkering is gereguleerd via algemene keurvoorschriften, het projectplan Waterwet ofwel door middel van een vergunning. 2. Toegestane activiteiten, die melding plichtig of vergunning plichtig zijn, zijn eenduidig gedocumenteerd. 3. Bij vergunningen zijn voorschriften gesteld om de veiligheid van de primaire waterkeringen te borgen. 4. Voorschriften voor werken op, aan of nabij de primaire waterkering worden op handhaafbaarheid getoetst. 5. Het proces van het toestaan via de keur of via een vergunning wordt periodiek geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.
Toezicht en handhaving	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toezicht wordt uitgevoerd op basis van het toezichtplan gericht op <ol style="list-style-type: none"> a. gemelde en vergunde activiteiten (zowel 'tijdens de bouw' als daarna) b. 'illegale' activiteiten 2. De toezichthouder beschikt in de taakuitvoering over de volledige vergunning of melding 3. Bij geconstateerde overtreding van voorschriften en ingeval van illegale activiteiten wordt opgetreden conform de eigen handhavingstrategie. 4. Alle resultaten van toezicht en handhaving worden eenduidig gedocumenteerd. 5. Het proces van toezicht en handhaving wordt geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.
Beheren dagelijkse gegevens Kering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het beheerregister bevat de kenmerkende gegevens van de feitelijke toestand van de primaire keringen (dijken, kunstwerken, constructies). 2. De gegevens worden gevalideerd voordat ze in het beheerregister worden ingevoerd. 3. De organisatie heeft, conform de door haar gestelde eisen voor actualiteit en volledigheid, haar gegevens bijgewerkt over de kering. 4. Het proces beheren dagelijkse gegevens van de primaire waterkering wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Bijlage C Bevindingen per waterschap

De bijlage bevat per waterschap het resultaat van de ILT-onderzoeken naar de inrichting en uitvoering van de zorgplicht primaire waterkeringen. Dat resultaat is weergegeven in tabellen met bolletjes in 3 kleuren. 'Rood' geeft een tekortkoming aan, 'geel' een aandachtspunt en 'groen' betekent bij de inrichting dat die geborgd is en bij de uitvoering dat aan de basiseis wordt voldaan.

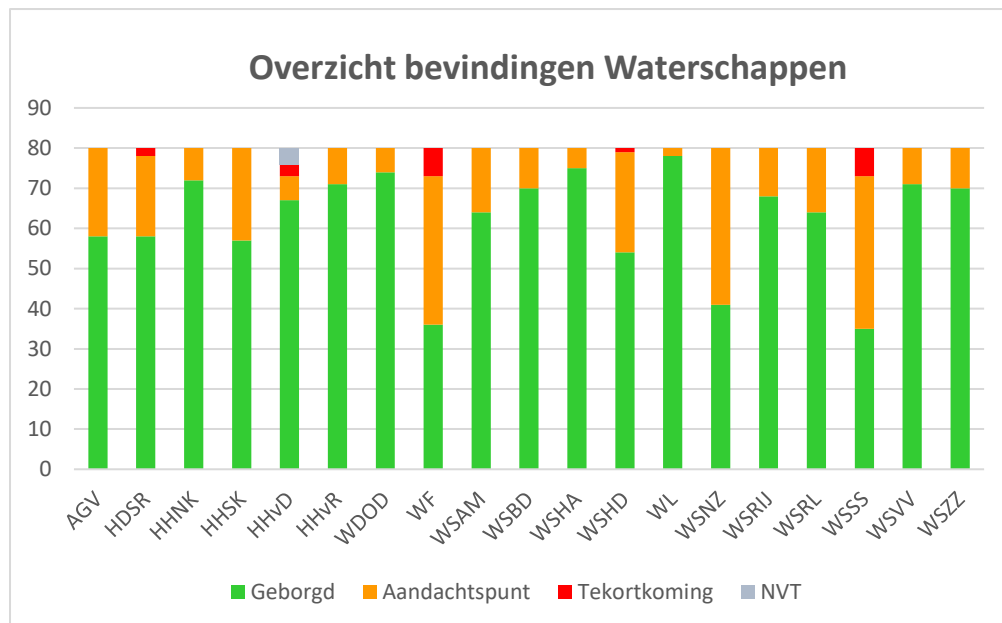
In de bijlage is per waterschap op de pagina naast de tabel met bolletjes de bestuurlijke reactie (samengevat) weergegeven.

Op dezelfde pagina is ook het resultaat van de consultatie (de reactie van beheerder op dit overkoepelende rapport) opgenomen.

Het volledige inspectierapport per waterschap heeft de ILT op haar internetsite geplaatst. Dat geldt ook voor de volledige tekst van de bestuurlijke reacties op de inspectierapporten.

AGV	Waterschap Amstel Gooi en Vecht
HDSR	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
HHvD	Hoogheemraadschap van Delfland
HHvR	Hoogheemraadschap van Rijnland
WAM	Waterschap Aa en Maas
WBD	Waterschap Brabantse Delta
WDOD	Waterschap Drents Overijsselse Delta
WF	Wetterskip Fryslân
WHA	Waterschap Hunze en Aa's
WHD	Waterschap Hollandse Delta
WL	Waterschap Limburg
WNZ	Waterschap Noorderzijlvest
WRIJ	Waterschap Rijn en IJssel
WSRL	Waterschap Rivierenland
WSS	Waterschap Scheldestromen
WVV	Waterschap Vallei en Veluwe
WZZ	Waterschap Zuiderzeeland

Resultaten				
	Geborgd	Aandachtspunt	Tekortkoming	NVT
AGV	58	22	0	0
HDSR	58	20	2	0
HHNK	72	8	0	0
HHSK	57	23	0	0
HHvD	67	6	3	4
HHvR	71	9	0	0
WDOD	74	6	0	0
WF	36	37	7	0
WSAM	64	16	0	0
WSBD	70	10	0	0
WSHA	75	5	0	0
WSHD	54	25	1	0
WL	78	2	0	0
WSNZ	41	39	0	0
WSRIJ	68	12	0	0
WSRL	64	16	0	0
WSSS	35	38	7	0
WSVV	71	9	0	0
WSZZ	70	10	0	0
Totaal	1183	313	20	4

AGV	
Inrichting op Strategisch niveau	
• Samenhang en aansturing	• Visie en ambitie
• Evaluatie en gevolg geven	• Verantwoordelijkheid & sturing
• Kennismanagement	• Afstemming aangrenzend areaal
• Juridische vastlegging gegevens kering	
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)	
• Procesinrichting	
• Procedures en Werkinstructies	
• Risico's (en prioritering)	
• Planning	
• Verantwoording	
• Evaluatie en bijstelling	
Inrichting op tactisch operationeel niveau	
4. Beheren dagelijkse gegevens	•
7. Inspecteren	•
8. Onderhouden	•
9. Vergunningverlening	•
10. Toezicht en handhaving	•
11. Bediening kunstwerken	•
12. Calamiteitenzorg	•
Basisets 1	
Basisets 2	
Basisets 3	
Basisets 4	
Basisets 5	
Uitvoering	
4. Beheren dagelijkse gegevens	•
7. Inspecteren	•
8. Onderhouden	•
9. Vergunningverlening	•
10. Toezicht en handhaving	•
11. Bediening kunstwerken	•
12. Calamiteitenzorg	•
Geborgd	•
Aandachtspunt	•
Tekortkoming	•

Bestuurlijke reactie Waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV)

- AGV herkent zich in de conclusies van de ILT-rapportage, waaruit blijkt dat er geen tekortkomingen zijn geconstateerd en AGV zowel voor de inrichting als de uitvoering van de zorgplicht in control is.
- De score en de aandachtspunten komen overeen met de eigen veiligheidsrapportage, die begin 2019 door AGV is opgesteld.
- De aandachtspunten komen aan bod bij de ontwikkeling binnen AGV, waar wordt ingezet op uniforme processen voor alle assets. Door deze uniforme assetmanagementsystematiek komt er een professionaliseringsslag voor het opstellen en up-to-date houden van de processen en het sluitend maken van de Plan-Do-Check-Act cyclus. Hiermee borgt AGV de inrichting en de uitvoering van de zorgplicht ook voor de toekomst.

Januari 2019

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht herkent zich in de conclusies en bevindingen van het concept-rapport.
- Uniforme assetmanagementsystematiek zorgt voor professionaliseringsslag voor het opstellen en up-to-date houden van de processen en het sluitend maken van de Plan-Do-Check-Act cyclus.
- De uitwerking van de diverse werkprocessen ligt op schema en er zal in het najaar een start worden gemaakt met de implementatie van deze uitwerking binnen de afdeling Waterkeringen.

September 2019

HDSR							
Inrichting op Strategisch niveau							
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)							
Inrichting op tactisch operationeel niveau							
Uitvoering							
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	●	●	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	●	●	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●	●	●
12. Calamiteitszorg	●	●	●	●	●	●	●
	Basisis 1	Basisis 2	Basisis 3	Basisis 4	Basisis 5		
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●		
7. Inspecteren	●	●	●	●	●		
8. Onderhouden	●	●	●	●	●		
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●		
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●		
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●		
12. Calamiteitszorg	●	●	●	●	●		
Geborgd	●						
Aandachtspunt	●						
Tekortkoming	●						
	Procesinrichting	Procedures en Werkinstructies	Risico's (en prioritering)	Planning	Verantwoording	Evaluatie en bijstelling	
	Samenhang en aansturing	Evaluatie en gevolg geven	Kennismanagement	Juridische vastlegging gegevens kerring			
	Visie en ambitie	Verantwoordelijkheid & sturing	Afstemming aangrenzend areaal				

Bestuurlijke reactie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)

- HDSR kan zich vinden in het oordeel dat door de ILT is gegeven en heeft een verbeterplan opgesteld, waarin wordt ingegaan op de door de ILT geconstateerde tekortkomingen en aandachtspunten.
- HDSR licht door middel van het verbeterplan per activiteit toe welke acties worden uitgevoerd.

Juli 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Geen inhoudelijke op- of aanmerkingen op het rapport.
- Voortgang van de verbetermaatregelen staat in de "Voortgangsrapportage zorgplicht augustus 2019".
- Het inspecteren van waterkeringen wordt verder geprofessionaliseerd, 22 medewerkers volgen daarvoor een opleiding.
- Het Informatie Management Plan Sterke Lekdijk gaat er voor zorgen dat het databeheer voor de primaire waterkering in goede banen worden geleid en daarmee de gegevens in het beheersregister ook actueel en volledig zijn.
- Een werkgroep "noodmaatregelen en middelen" is ingesteld om te zorgen voor de aanschaf en het onderhouden en vervangen van noodmaterialen en middelen.
- Een beheerder voor het materiaal, materieel en locaties wordt geworven.
- Na het vaststellen van het document "Focus op de zorgplicht" (plan van aanpak voor de implementatie van de zorgplicht waterkeringen bij HDSR) dit najaar, zullen in 2020 veel van de overige aandachtspunten worden aangepakt en zorgt daarmee voor een borging van de processen, de verantwoordelijkheden en dat de PDCA-cyclus wordt doorlopen.

September 2019

HHNK						
Inrichting op Strategisch niveau				● Visie en ambitie		
				● Samenhang en aansturing		
				● Evaluatie en gevolg geven		● Verantwoordelijkheid & sturing
				● Kennismanagement		● Afstemming aangrenzend areaal
						● Juridische vastlegging gegevens kering
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)				● Procesinrichting		
				● Procedures en Werkinstructies		
				● Risico's (en prioritering)		
						● Planning
						● Verantwoording
						● Evaluatie en bijstelling
Inrichting op tactisch operationeel niveau						
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●		
7. Inspecteren	●	●	●	●		
8. Onderhouden	●	●	●	●		
9. Vergunningverlening	●	●	●	●		
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●		
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●		
12. Calamiteitszorg	●	●	●	●		
Uitvoering						
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●		
7. Inspecteren	●	●	●	●		
8. Onderhouden	●	●	●	●		
9. Vergunningverlening	●	●	●	●		
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●		
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●		
12. Calamiteitszorg	●	●	●	●		
Geborgd	●					
Aandachtspunt	●					
Tekortkoming	●					
	●	●	●	●	●	●

Bestuurlijke reactie Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK)

- HHNK stemt in met het inspectierapport.
- Voor de geconstateerde aandachtspunten zijn per activiteit acties in gang gezet.
- De verwachte afronding van de acties is eind 2017.

Juli 2017

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Geen reactie.

September 2019

HHSK					
Inrichting op Strategisch niveau		●	●	●	●
		Visie en ambitie		Verantwoordelijkheid & sturing	
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)		●	●	●	●
		Samenhang en aansturing		Evaluatie en gevolg geven	
				Kennismanagement	
				Juridische vastlegging gegevens kering	
Inrichting op tactisch operationeel niveau		●	●	●	●
		Procesinrichting		Procedures en Werkinstructies	
				Risico's (en prioritering)	
				Planning	
				Verantwoording	
				Evaluatie en bijstelling	
Uitvoering		●	●	●	●
		Basiseis 1		Basiseis 2	
		Basiseis 3		Basiseis 4	
		Basiseis 5			
4. Beheren dagelijkse gegevens		●	●	●	●
7. Inspecteren		●	●	●	●
8. Onderhouden		●	●	●	●
9. Vergunningverlening		●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving		●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken		●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg		●	●	●	●
Geborgd		●			
Aandachtspunt		●			
Tekortkoming		●			

Bestuurlijke reactie Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)

- HHSK herkent zich in de bevindingen van de ILT.
- Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de inrichting en uitvoering.
- Wel zijn door de ILT specifieke aandachtspunten benoemd. Voor het merendeel van deze aandachtspunten lopen inmiddels verbeteracties (een 4-tal door de directie aangedragen verbetermaatregelen), of zijn die voorzien.
- In de jaarlijkse Veiligheidsrapportage wordt expliciet en specifiek aandacht besteed aan de Zorgplicht primaire waterkeringen.

Augustus 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Geen reactie.

September 2019

HHvD						
Inrichting op Strategisch niveau		●	●	●	●	●
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)		●	●	●	●	●
Inrichting op tactisch operationeel niveau		●	●	●	●	●
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	●	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	●	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●	●
Uitvoering						
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	●	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	●	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●	●
Geborgd	●	●	●	●	●	●
Aandachtspunt	●	●	●	●	●	●
Tekortkoming	●	●	●	●	●	●
		Procesinrichting	Procedures en Werkinstructies	Risico's (en prioritering)	Planning	Verantwoording
		Basiseis 1	Basiseis 2	Basiseis 3	Basiseis 4	Basiseis 5
		Samenhang en aansturing	Evaluatie en gevolg geven	Kennismanagement	Juridische vastlegging gegevens kering	Evaluatie en bijstelling
		Visie en ambitie	Verantwoordelijkheid & sturing	Afstemming aangrenzend areaal		

Bestuurlijke reactie Hoogheemraadschap van Delfland (HHvD)

- HHvD heeft een plan van aanpak opgesteld om de door de ILT geconstateerde opmerkingen te verwerken.
- Daarnaast is in aanvulling van het plan van aanpak door het college van dijkgraaf en hoogheemraden besloten:
  - Te komen tot een vorm van certificering (naar voorbeeld van ISO) of collegiale toetsing van het zorgplichtproces door de waterschappen zelf of in samenwerking met de Unie van waterschappen. Delfland geeft hiermee invulling aan de boodschap, die de heer Van den Bos, Inspecteur-Generaal van de ILT, eerder heeft uitgesproken. Hij gaf aan dat de waterschappen het auditproces voor de zorgplicht prima zelf kunnen organiseren en uitvoeren. Delfland agendeert dit punt actief in de CWK en neemt het voortouw voor het opzetten van deze collegiale toetsing met enkele van de waterschappen in zijn directe omgeving.
  - Te komen tot een bestuurlijke visie en ambitie inzake de zorgplicht. Deze dient in 2018 te worden opgesteld. Formalisering vindt plaats in het Waterbeheerplan 2021.

September 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Geen reactie.

September 2019

HHvR						
Inrichting op Strategisch niveau	●	Visie en ambitie	●	Samenhang en aansturing	●	Verantwoordelijkheid & sturing
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)	●	Procesinrichting	●	Evaluatie en gevolg geven	●	Kennismanagement
Inrichting op tactisch operationeel niveau	●	Procedures en Werkinstructies	●	Juridische vastlegging gegevens kerring	●	Risico's (en prioritering)
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	Planning	●	Verantwoording	●	Evaluatie en bijstelling
7. Inspecteren	●	Verantwoording	●			
8. Onderhouden	●					
9. Vergunningverlening	●					
10. Toezicht en handhaving	●					
11. Bediening kunstwerken	●					
12. Calamiteitenzorg	●					
Uitvoering	●	Basiseis 1	●	Basiseis 2	●	Basiseis 3
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	●	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	●	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●	●
Geborgd	●	●	●	●	●	●
Aandachtspunt	●	●	●	●	●	●
Tekortkoming	●	●	●	●	●	●

Bestuurlijke reactie Hoogheemraadschap van Rijnland (HHvR)

- HHvR herkent zich in het beeld dat de ILT in de rapportage schetst.
- De bevindingen uit de inspectie en de enkele aandachtspunten vormen voor HHvR een goede basis om te leren en de kwaliteit van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht primaire waterkeringen verder te verbeteren.
- De door HHvR gewenste verbeteringen zijn verwerkt in een verbeterplan.

Mei 2017

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Geen reactie.

September 2019

Bestuurlijke reactie Waterschap Aa en Maas (WAM)

- WAM is na de pilot van de ILT in 2015 actief aan de slag gegaan met het verbeteren van het instandhoudingsproces.
- Voor de aandachtspunten die de ILT benoemt, zijn reeds verbetermaatregelen in gang gezet.
- Voor de regionale waterkeringen hanteert WAM dezelfde aanpak als voor de primaire waterkeringen.
- In de afgelopen jaren is er bij WAM meer bestuurlijke aandacht gekomen voor instandhouding, is de samenhang tussen de verschillende activiteiten versterkt en zijn er verbetermaatregelen getroffen om de instandhouding te blijven ontwikkelen. Deze lijn blijft WAM doorzetten om zo 'in control' te blijven.

Juni 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Informatieplan voor het beheer van dagelijkse gegevens. Met het informatieplan wordt o.a. invulling gegeven aan het proces dat doorlopen moet worden voor het beheren van de dagelijkse gegevens, maar ook aan prioritering en verantwoording. Met de implementatie wordt nu gestart en dit zal enkele jaren duren.
- Geactualiseerd B&O-plan en inspectieplan bevatten verbetermaatregelen, die gericht zijn op de kunstwerken, zoals een nieuw inspectieregime en vastlegging van inspectieresultaten. Deze worden dit jaar toegepast. Hiermee wordt ook de achterstand op het controleren van vergunningen ingelopen.
- Verwachting dat de ILT een actieve rol blijft spelen in het borgen van de zorgplicht, om zo ook externe borging te kunnen garanderen.

September 2019

WBD	
Inrichting op Strategisch niveau	<ul style="list-style-type: none"> ● Visie en ambitie ● Samenhang en aansturing ● Verantwoordelijkheid & sturing ● Kennismanagement ● Afstemming aangrenzend areaal ● Juridische vastlegging gegevens kring
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)	<ul style="list-style-type: none"> ● Samenhang en aansturing ● Evaluatie en gevolg geven ● Kennismanagement ● Juridische vastlegging gegevens kring
Inrichting op tactisch operationeel niveau	<ul style="list-style-type: none"> ● Procesinrichting ● Procedures en Werkinstructies ● Risico's (en prioritering) ● Planning ● Verantwoording ● Evaluatie en bijstelling
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> ● Basiseis 1 ● Basiseis 2 ● Basiseis 3 ● Basiseis 4 ● Basiseis 5
4. Beheren dagelijkse gegevens	●
7. Inspecteren	●
8. Onderhouden	●
9. Vergunningverlening	●
10. Toezicht en handhaving	●
11. Bediening kunstwerken	●
12. Calamiteitenzorg	●
4. Beheren dagelijkse gegevens	●
7. Inspecteren	●
8. Onderhouden	●
9. Vergunningverlening	●
10. Toezicht en handhaving	●
11. Bediening kunstwerken	●
12. Calamiteitenzorg	●
Geborgd	●
Aandachtspunt	●
Tekortkoming	●

Bestuurlijke reactie Waterschap Brabantse Delta (WBD)

- WBD herkent zich in het in het rapport geschetste beeld, waarin staat dat WBD wat betreft de zorgplicht primaire keringen nagenoeg in control is.
- De ILT benoemt in het auditrapport een drietal aandachtspunten. Deze aandachtspunten betreffen het aantoonbaar zijn van de evaluatie van de processen onderhouden, inspecteren en beheren dagelijkse gegevens. Deze aandachtspunten zijn voor WBD herkenbaar.
- Op 1 januari 2018 heeft WBD binnen het cluster watersystemen, waar ook de zorg voor de primaire keringen onder valt, de reorganisatie 'watersystemen in beweging' afgerond. Deze reorganisatie is gericht op procesgericht werken en asset management en het sluiten van de PDCA cirkel. In de verdere organisatieontwikkeling die uit deze reorganisatie volgt, zal WBD ook de door de ILT geconstateerde aandachtspunten oplossen.
- Naast de door de ILT geconstateerde aandachtspunten op de processen heeft de ILT geadviseerd om de zorg voor de primaire keringen en daarmee de zorgplicht bij voorkeur onder te brengen bij één bestuurslid. WBD meldt dat in het dagelijks bestuur is afgesproken dat de zorgplicht primaire keringen in handen ligt bij één DB-lid, namelijk de portefeuillehouder watersystemen.

Maart 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Waterschap herkent zich in het geschetste beeld.
- In komende organisatieontwikkelingen in 2019 en 2020 wordt verder gewerkt aan het oplossen van de aandachtspunten op strategisch en tactisch niveau.
- Bij de verkiezingen van maart 2019 is de zorg voor de primaire keringen bij één bestuurslid ondergebracht.

September 2019

WDO						
Inrichting op Strategisch niveau						
						Visie en ambitie
						Verantwoordelijkheid & sturing
						Afstemming aangrenzend areaal
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)						
						Samenhang en aansturing
						Evaluatie en gevolg geven
						Kennismangement
						Juridische vastlegging gegevens kring
Inrichting op tactisch operationeel niveau						
						Procesinrichting
						Procedures en Werkinstructies
						Risico's (en prioritering)
						Planning
						Verantwoording
						Evaluatie en bijstelling
	4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●
	7. Inspecteren	●	●	●	●	●
	8. Onderhouden	●	●	●	●	●
	9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●
	10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●
	11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●
	12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●
	Uitvoering					
	4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●
	7. Inspecteren	●	●	●	●	●
	8. Onderhouden	●	●	●	●	●
	9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●
	10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●
	11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●
	12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●
	Geborgd	●				
	Aandachtspunt	●				
	Tekortkoming	●				

Bestuurlijke reactie Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD)

- WDOD pakt de aandachtspunten op.
- Voor een aantal onderdelen zijn al verbeteringen gerealiseerd. Voor een aantal andere is een traject in gang gezet om verbeteringen door te voeren.
- WDOD heeft het doorontwikkelen van de zorgtaak vastgelegd in het 'Plan van aanpak doorontwikkeling zorgplicht waterveiligheid', dat in het Dagelijks Bestuur is vastgesteld.

Juni 2017

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Waterschap herkent zich in het geschetste beeld.
- Aansturing voor zorgplicht in apart programma met eigen portefeuillehouder.
- Jaarlijkse rapportage over beheer aan publiek via algemeen bestuur.
- Doorontwikkeling zorgtaak binnen kernteam met vertegenwoordiging van alle relevante disciplines. (Voortdurende) verbetering naast oorspronkelijke plan van aanpak.
- In 2019 een tussentijdse evaluatie van de zorgtaken. Aanbevelingen voor eventuele verbeteringen worden in oktober gerapporteerd.
- Deelnemer in het opzetten van de mogelijkheid tot peer reviews samen met de Unie van Waterschappen, RWS en het STOWA.

September 2019

WF					
Inrichting op Strategisch niveau			●	●	●
		Samenhang en aansturing	●	●	●
		Visie en ambitie	●	●	●
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)			●	●	●
		Evaluatie en gevolg geven	●	●	●
		Kennismanagement	●	●	●
		Afstemming aangrenzend areaal	●	●	●
		Juridische vastlegging gegevens kering	●	●	●
Inrichting op tactisch operationeel niveau			●	●	●
		Procesinrichting	●	●	●
		Procedures en Werkinstructies	●	●	●
		Risico's (en prioritering)	●	●	●
		Planning	●	●	●
		Verantwoording	●	●	●
		Evaluatie en bijstelling	●	●	●
		4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●
		7. Inspecteren	●	●	●
		8. Onderhouden	●	●	●
		9. Vergunningverlening	●	●	●
		10. Toezicht en handhaving	●	●	●
		11. Bediening kunstwerken	●	●	●
		12. Calamiteitenzorg	●	●	●
Uitvoering			●	●	●
		Basiseis 1	●	●	●
		Basiseis 2	●	●	●
		Basiseis 3	●	●	●
		Basiseis 4	●	●	●
		Basiseis 5	●	●	●
		4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●
		7. Inspecteren	●	●	●
		8. Onderhouden	●	●	●
		9. Vergunningverlening	●	●	●
		10. Toezicht en handhaving	●	●	●
		11. Bediening kunstwerken	●	●	●
		12. Calamiteitenzorg	●	●	●
		Geborgd	●	●	●
		Aandachtspunt	●	●	●
		Tekortkoming	●	●	●

Bestuurlijke reactie Wetterskip Fryslân (WF)

- Over het algemeen herkent WF zich in de constatering van de ILT in het inspectierapport.
- WF heeft volop aandacht voor de zorgplicht, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau.
- Verschillende verbeteracties zijn in gang gezet om aan de eisen te voldoen die de zorgplicht aan de waterkeringbeheerders stelt.
- WF heeft daartoe voor de komende jaren een verbeterplan opgesteld.
- Met de uitvoering van de reeds in gang gezette acties en de acties uit het verbeterplan gaat WF de zorgplicht in de komende jaren verder verbeteren.
- De ILT zal over de voortgang van die acties via de jaarlijkse rapportage over de zorgplicht op de hoogte worden gehouden.

September 2017

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- De 7 tekortkomingen en 37 aandachtspunten zijn door Wetterskip Fryslan vertaald in 73 verbeterpunten. Medio 2019, zijn 24 punten geheel gerealiseerd of geïmplementeerd en zijn 28 verbeterpunten in gang gezet maar nog niet afgerond. Dit betekent dat 21 verbeteracties nog moeten worden gestart. Uiterlijk 2021 zijn alle punten aangepakt.
- Het Dagelijks Bestuur heeft er voor gekozen het Verbeterplan 2017 te actualiseren middels een concreet overzicht van de stand van zaken en planning van de verbeterpunten voor 2019 en 2020.
- Een deel van de verbeterpunten is ingebed in werkzaamheden en projecten die al door Wetterskip Fryslan zijn gestart. Het vastgelegde tijdschema voor deze werkzaamheden en projecten is leidend voor het realiseren van de betreffende verbeterpunten. Dit betreft met name het project Legger en beheerregister op orde. Door binnen dit project prioriteit te geven aan het onderdeel primaire keringen verwachten het Wetterskip in 2020, maar uiterlijk 2021, te voldoen aan de eisen voor het aspect Beheer dagelijkse gegevens kering.
- Naast de actualisatie van de verbeterpunten 2019 - 2020 zet Wetterskip Fryslan ook in op het organisatorisch borgen van de zorgplicht primaire waterkeringen.
- Op 11 juni 2019 heeft het Dagelijks Bestuur de Veiligheidsrapportage zorgplicht primaire waterkeringen 2017 - 2018 vastgesteld. Deze is aan de ILT aangeboden.

September 2019

WHA					
	Basiseis 1	Basiseis 2	Basiseis 3	Basiseis 4	Basiseis 5
Inrichting op tactisch operationeel niveau					
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)	●	●	●	●	●
Procesinrichting	●	●	●	●	●
Procedures en Werkinstructies	●	●	●	●	●
Risico's (en prioritering)	●	●	●	●	●
Planning	●	●	●	●	●
Verantwoording	●	●	●	●	●
Evaluatie en bijstelling	●	●	●	●	●
Inrichting op Strategisch niveau	●	●	●	●	●
Samenhang en aansturing	●	●	●	●	●
Evaluatie en gevolg geven	●	●	●	●	●
Kennismanagement	●	●	●	●	●
Juridische vastlegging gegevens kerring	●	●	●	●	●
Visie en ambitie	●	●	●	●	●
Verantwoordelijkheid & sturing	●	●	●	●	●
Afstemming aangrenzend areaal	●	●	●	●	●
Uitvoering					
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●	●
Geborgd	●	●	●	●	●
Aandachtspunt	●	●	●	●	●
Tekortkoming	●	●	●	●	●

Bestuurlijke reactie Waterschap Hunze en Aa's (WHA)

- WHA is verheugd met de conclusie van de ILT, dat WHA voor de inrichting en uitvoering van de zorgplicht in control is.
- WHA stemt in met het inspectierapport en het oordeel van de ILT.
- Op 29 januari 2019, wordt de uitwerking van de aandachtspunten vanuit het samenvattend oordeel van de ILT aan het Dagelijks Bestuur ter besluitvorming voorgelegd. Daarna wordt het Algemeen Bestuur over de inspectieresultaten en de wijze waarop de aandachtspunten in de inrichting en uitvoering van de zorgplicht binnen WHA worden geïmplementeerd, geïnformeerd.

December 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- In het door WHA opgestelde Bestuursvoorstel staat dat het algemeen bestuur via Bestuursnet wordt ingelicht. Dit is nog niet gebeurd. Zodra het definitieve Landelijke overzicht 2017-2018 gereed is, deelt het waterschap dit via Bestuursnet en als persbericht op hun website. Hiermee wordt voorzien in het publiekelijk rapporteren over de resultaten.
- De jaarrekening van 2018 is juni jongstleden gepubliceerd op de website. De zorgplicht (beheer en onderhoud) voor de zeedijk krijgt hierin specifiek aandacht, waarmee wordt voldaan aan het publiekelijk verantwoording afleggen over de zorg voor de primaire waterkering.
- Het afdelingshoofd VVW verantwoordelijk is voor de beoordeling en het beheer en onderhoud van de zeedijk. Daarmee is hij aangewezen als Directeur Zorgplicht. Het document Zorgplicht Keringen is aangevuld in par. 2.3 Informatiemanagementsysteem. Hiermee toont WHA aan dat de zorgplicht op meerdere niveaus (dus ook directieniveau) periodiek en overkoepelend wordt geëvalueerd en er actief wordt gestuurd op de actiepunten vanuit de evaluaties.
- In het Onderhoud Beheerssysteem (OBS, nu McMain) worden alle primaire waterkerende objecten getest op handmatige inzet. Concrete data hiervoor staan in het OBS. Daarnaast wordt in het OBS melding gemaakt van de wijze van rapportage, evaluatie en terugmelding van de ondernomen actie. Met deze aanpassing wordt voorzien in het verbeterpunt van de inspectie.
- Voor het onderdeel Toezicht en Handhaving' zal er binnen een team eenduidig worden gedocumenteerd. Hiervoor is geen aanpassing nodig in het document 'Zorgplicht Keringen' maar betreft het een werkinstructie binnen het team.
- In het document Zorgplicht Keringen is in par. 6.1 Werkwijze en Planning een aanvulling opgenomen waarin staat hoe het waterschap structureel rapporteert en evalueert nadat de objecten zijn getest. Met deze aanvulling is voorzien in het verbeterpunt vanuit de inspectie.

September 2019

WHD						
	Inrichting op Strategisch niveau					
	Inrichting op tactisch niveau (algemeen)					
	Inrichting op tactisch operationeel niveau					
	4. Beheren dagelijkse gegevens					
	7. Inspecteren					
	8. Onderhouden					
	9. Vergunningverlening					
	10. Toezicht en handhaving					
	11. Bediening kunstwerken					
	12. Calamiteitenzorg					
	Uitvoering					
	4. Beheren dagelijkse gegevens					
	7. Inspecteren					
	8. Onderhouden					
	9. Vergunningverlening					
	10. Toezicht en handhaving					
	11. Bediening kunstwerken					
	12. Calamiteitenzorg					
	Geborgd					
	Aandachtspunt					
	Tekortkoming					
		Procesinrichting	Samenhang en aansturing	Visie en ambitie	Verantwoordelijkheid & sturing	Afstemming aangrenzend areaal
		Procedures en Werkinstructies	Evaluatie en gevolg geven			
		Risico's (en prioritering)	Kennismangement			
		Planning	Juridische vastlegging gegevens kering			
		Verantwoording				
		Evaluatie en bijstelling				
		Basiseis 1				
		Basiseis 2				
		Basiseis 3				
		Basiseis 4				
		Basiseis 5				

Bestuurlijke reactie Waterschap Hollandse Delta (WHD)

- WHD stemt in met het inspectierapport, dat een goed beeld geeft van waar WHD staat in de wijze waarop WHD de zorgplicht primaire waterkeringen heeft ingericht en uitvoert.
- WHD is voortvarend aan de slag gegaan met de door de ILT geconstateerde verbeterpunten. Deze verbeterpunten zijn opgenomen in een verbeteragenda die onder regie van de assetmanager waterkeringen uitgevoerd wordt. WHD denkt in 2020 alle verbeterpunten gerealiseerd te hebben.
- Ten aanzien van de (enige) tekortkoming is per direct een maatregel getroffen: om de juistheid en actualiteit van de sluitingsprotocollen te waarborgen wordt bij de inspectie van het kunstwerk het sluitingsprotocol gecontroleerd. Daar waar er afwijkingen zijn wordt hierop een vervolgactie gezet om het protocol aan te passen.
- Het college van dijkgraaf en heemraden is bestuurlijk verantwoordelijk voor de zorgplicht waterkeringen en bewaakt het doel dat in het waterbeheerprogramma 2016-2021 is opgenomen: 'er wordt voldaan aan de wettelijke zorgplicht voor het beheer en onderhoud van de primaire en regionale waterkeringen'. Hiermee is de bestuurlijke lijn over de zorgplicht geborgd.

Juli 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Geen reactie.

September 2019

WL					
Inrichting op Strategisch niveau		●	●	●	●
			Visie en ambitie		
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)		●	●	●	●
			Samenhang en aansturing		Verantwoordelijkheid & sturing
			Evaluatie en gevolg geven		Afstemming aangrenzend areaal
			Kennismangement		Juridische vastlegging gegevens kering
Inrichting op tactisch operationeel niveau		●	●	●	●
			Procesinrichting		Procedures en Werkinstructies
			Risico's (en prioritering)		Planning
			Verantwoording		Evaluatie en bijstelling
Uitvoering		●	●	●	●
			Basiseis 1		Basiseis 2
			Basiseis 3		Basiseis 4
			Basiseis 5		
4. Beheren dagelijkse gegevens		●	●	●	●
7. Inspecteren		●	●	●	●
8. Onderhouden		●	●	●	●
9. Vergunningverlening		●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving		●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken		●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg		●	●	●	●
Geborgd		●			
Aandachtspunt		●			
Tekortkoming		●			

Bestuurlijke reactie Waterschap Limburg (WL)

- Als jong waterschap is WL er trots op dat de ILT aangeeft dat er hard en effectief gewerkt is aan de zorgplicht voor de primaire waterkeringen en dat de ILT vertrouwen heeft in de wijze waarop WL de zorgplicht heeft ingericht.
- De ILT heeft geen tekortkomingen gesignaleerd en slechts twee aandachtspunten. Voor wat betreft deze aandachtspunten heeft WL inmiddels de gewenste verbeteringen doorgevoerd.

December 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- De geconstateerde verbeterpunten zijn uitgevoerd.
- Het waterschap gaat gebruik maken van peer reviews voor de continue.

September 2019

WNZ	
Inrichting op Strategisch niveau	<ul style="list-style-type: none"> ● Visie en ambitie ● Samenhang en aansturing ● Verantwoordelijkheid & sturing ● Kennismanagement ● Afstemming aangrenzend areaal
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)	<ul style="list-style-type: none"> ● Samenhang en aansturing ● Evaluatie en gevolg geven ● Kennismanagement ● Juridische vastlegging gegevens kering
Inrichting op tactisch operationeel niveau	<ul style="list-style-type: none"> ● Procesinrichting ● Procedures en Werkinstructies ● Risico's (en prioritering) ● Planning ● Verantwoording ● Evaluatie en bijstelling
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> ● Basiseis 1 ● Basiseis 2 ● Basiseis 3 ● Basiseis 4 ● Basiseis 5
4. Beheren dagelijkse gegevens	●
7. Inspecteren	●
8. Onderhouden	●
9. Vergunningverlening	●
10. Toezicht en handhaving	●
11. Bediening kunstwerken	●
12. Calamiteitenzorg	●
Geborgd	●
Aandachtspunt	●
Tekortkoming	●

Bestuurlijke reactie Waterschap Noorderzijlvest (WNZ)

- De door de ILT opgestelde rapportage geeft aan dat bij WNZ nog niet volledig wordt voldaan aan de basiseisen zorgplicht primaire waterkeringen.
- WNZ is zich hiervan bewust en deelt de mening van de ILT.
- Intussen is een verbeterplan opgesteld en door het Dagelijks Bestuur in de vergadering van 12 februari 2019 vastgesteld.
- De door de ILT vermelde aandachtspunten en de eigen constatering van WNZ, mede verwoord in het rapport Nulsituatie Zorgplicht primaire waterkeringen Noorderzijlvest, vormen de basis van het verbeterplan.
- Het verbeterplan is op 4 maart 2019 aan de ILT toegezonden.

Maart 2019

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Merkt op dat het rapport slechts ingaat op de zorgplicht verricht door de waterschappen en niet ook op de invulling hiervan door Rijkswaterstaat. Separate rapportage geeft naar mening van het waterschap geen goed totaalbeeld van hoe het is gesteld met de inrichting en de uitvoering van de zorgplicht door al de waterkeringbeheerders.
- Vraagt om nuancering van de bevindingen in het rapport omdat de inspecties al in 2017 zijn uitgevoerd en het inmiddels 2019 is. Deels zijn de bevindingen dus achterhaald.
- In juni 2019 heeft het Algemeen Bestuur het nieuwe Waterkeringbeheerplan vastgesteld. Hierin is expliciet aandacht besteed aan de Zorgplicht primaire waterkeringen.
- Voor het op orde krijgen van het beheer van de dagelijkse gegevens wordt momenteel in beeld gebracht welk dienstonderdeel verantwoordelijk is voor welke data en daarmee ook het (tijdig) aanleveren en op orde houden daarvan. De resultaten hiervan vormen ook de basis voor de inspectie-app. De introductie binnen Noorderzijlvest van de applicatie Damo-keringen wordt meegenomen in deze analyse.
- Het vergunningenbeleid wordt op dit moment herzien. De oorspronkelijke bedoeling was om gezamenlijk met de buurwaterschappen dit beleid op te stellen. Om diverse redenen is dit niet van de grond gekomen en heeft Noorderzijlvest besloten dit zelfstandig op te pakken. Het streven is bestuurlijke vaststelling in 2020.
- Het op orde krijgen van de dagelijkse en de (half)jaarlijkse inspectie vergt nog de nodige actie. Het komen tot een breed, gedragen verantwoordelijkheidsverdeling binnen de organisatie en de ontwikkeling van de inspectie-app spelen hierin een essentiële rol.
- Informatie over de vorderingen gerelateerd aan het thema calamiteitszorg. Momenteel wordt de regeling dijkbewaking geactualiseerd. Daarin wordt het houden van evaluaties van dijkbewaking(oefeningen) expliciet verwerkt. Netcentrisch werken met ondersteuning van het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) wordt door steeds meer organisaties toegepast. Inmiddels is Noorderzijlvest ook hiervoor omgeschoold en werkzaam conform deze methodiek.

September 2019

WRJ	
Inrichting op Strategisch niveau	<ul style="list-style-type: none"> ● Visie en ambitie ● Samenhang en aansturing ● Verantwoordelijkheid & sturing ● Afstemming aangrenzend areaal
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)	<ul style="list-style-type: none"> ● Evaluatie en gevolg geven ● Kennismanagement ● Juridische vastlegging gegevens kering
Inrichting op tactisch operationeel niveau	<ul style="list-style-type: none"> ● Procesinrichting ● Procedures en Werkinstructies ● Risico's (en prioritering) ● Planning ● Verantwoording ● Evaluatie en bijstelling
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> ● Basiseis 1 ● Basiseis 2 ● Basiseis 3 ● Basiseis 4 ● Basiseis 5
4. Beheren dagelijkse gegevens	●
7. Inspecteren	●
8. Onderhouden	●
9. Vergunningverlening	●
10. Toezicht en handhaving	●
11. Bediening kunstwerken	●
12. Calamiteitenzorg	●
Geborgd	●
Aandachtspunt	●
Tekortkoming	●

Bestuurlijke reactie Waterschap Rijn en IJssel (WRIJ)

- WRIJ is verheugd met het oordeel van de ILT dat WRIJ voor de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen in control is. WRIJ onderschrijft dit oordeel. Uit de inspectie zijn geen aandachtspunten naar voren gekomen die WRIJ zelf nog niet had onderkend.
- De audit stimuleert WRIJ om door te gaan met de kwaliteitsslag die reeds in gang was gezet.
- WRIJ geeft een overzicht van de maatregelen die in gang zijn gezet om volledig aan de eisen voor de zorgplicht te voldoen.

Januari 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Kan zich vinden in de bevindingen in het rapport.
- Opleidingen opgenomen in gesprekscyclus medewerkers.
- Calamiteiten OTO wordt uitgevoerd.
- Vergunningverlening, handhaving en toezicht: nulmeting kwaliteitscriteria uitgevoerd, opleidingsplan in beeld.
- Benodigde kennis voor waterveiligheid in kaart voor instandhouding waterkeringen.
- Acties die gestart zijn en doorlopen in 2019 en 2020: matchen kennismanagement met huidige bezetting, afspraken opnemen in gesprekscyclus, in gang zetten en volgen van individuele trajecten middels gesprekscyclus.
- Procedure 'Actualiseren keurkwartet' is opgesteld (versie 12 april 2019). Procedure 'Vaststellen keur, leggers, algemene regels en beleidsregels' is opgesteld (versie 12 april 2019). Het daadwerkelijk actualiseren en vaststellen van de keur wordt in 2019 afgerond.
- De werkinstructie voor de inspecteurs is opgesteld.
- Het handhavingsuitvoeringsprogramma 2019 is opgesteld. Risicogestuurd handhaven is hier leidend. De inrichting hiervoor vindt in 2019 plaats. Vervolgens worden hier prestatie-indicatoren aan gekoppeld.
- Er is een planning van proefsluitingen van coupures opgesteld. Dit is geborgd in het subproces Managen calamiteitenzorg, onderdeel bestrijden calamiteit hoog buitenwater.
- Het project 'Beheer en onderhoudsplan waterkerende kunstwerken' is afgerond en opgeleverd voor 30 kunstwerken. Voor de overige kunstwerken is het vervolg gestart en heeft een doorloop van 2 jaren.
- In 2018 is aangestuurd op mindering van het aantal te diagnosticeren schadebeelden. Het proces van waarneming, diagnose en operationalisering is geoptimaliseerd.
- In 2018 zijn beleidsregels voor waterkeringen vastgesteld voor de meest voorkomende activiteiten
- De 'instructie adviseurs bij aanvraag watervergunning' is aangepast m.b.t. de handhaafbaarheidstoets (versie 19 november 2018).
- Elke uitgevoerde handhaafbaarheidstoets is terug te zien in de SharePoint omgeving.
- In 2018 zijn interne audits uitgevoerd op de compleetheid van vergunningendossiers.
- Het toezicht op illegale activiteiten is opgenomen in het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2018 en 2019.
- Dijkinspecteurs houden 12 inspectierondes per jaar waarbij alle primaire keringen maandelijks worden gecontroleerd, inclusief op illegale activiteiten.
- Vastgestelde overtredingen worden geregistreerd in de mobiele app van V&H waarbij afhandeling plaatsvindt in SharePoint.

- De sluitmiddelen in de waterkerende kunstwerken worden beproefd in de jaarlijkse onderhoudsronde. Dit wordt vastgelegd in EAM (onderhoudsmanagementsysteem). Het project 'Beheer en onderhoudsplan waterkerende kunstwerken' is afgerond en opgeleverd voor 30 kunstwerken. Voor de overige kunstwerken is het vervolg gestart en heeft een doorloop van 2 jaren.
- Er is een planning sluitingen coupures opgesteld. Proefsluitingen van de coupures worden volgens planning uitgevoerd.

September 2019

WSRL					
Inrichting op Strategisch niveau			●	●	●
		Visie en ambitie			
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)			●	●	●
		Samenhang en aansturing			
		Evaluatie en gevolg geven			
		Kennismanagement			
		Juridische vastlegging gegevens kring			
Inrichting op tactisch operationeel niveau			●	●	●
		Procesinrichting			
		Procedures en Werkinstructies			
		Risico's (en prioritering)			
		Planning			
		Verantwoording			
		Evaluatie en bijstelling			
	4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●
	7. Inspecteren	●	●	●	●
	8. Onderhouden	●	●	●	●
	9. Vergunningverlening	●	●	●	●
	10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●
	11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●
	12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●
	Uitvoering				
	4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●
	7. Inspecteren	●	●	●	●
	8. Onderhouden	●	●	●	●
	9. Vergunningverlening	●	●	●	●
	10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●
	11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●
	12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●
	Geborgd	●			
	Aandachtspunt	●			
	Tekortkoming	●			

Bestuurlijke reactie Waterschap Rivierenland (WSRL)

- WSRL stemt in met het inspectierapport en herkent zich in de bevindingen van de ILT.
- Voor de door de ILT gesignaleerde aandachtspunten heeft WSRL in het najaar van 2017 de volgende verbeteringen in gang gezet:
  1. Het volgsysteem van Vergunning-Toezicht en Handhaving (Squit XO) is per 5 december 2017 vervangen door het systeem Powerbrowser. Na een halfjaar zullen de afdelingen Vergunningen en Toezicht en Handhaving het geheel evalueren en de evaluatie van de Zorgplicht jaarlijks voor deze activiteiten doen plaatsvinden.
  2. WSRL heeft het "knopje" Einde procedure in de procesgang Schouw Waterkering opgenomen.
- Begin 2018 worden de volgende verbeteringen in gang gezet:
  1. Voor het beheer van de dagelijkse gegevens verbetert WSRL het beheer van de onderhoudsgegevens van de primaire keringen en richt WSRL het beheer van de onderhoudsgegevens verder in.
  2. Voor de bediening van een aantal waterkerende kunstwerken stelt WSRL voor enkele typen waterkerende kunstwerken procedures en werkinstructies vast voor het sluiten hiervan.
  3. Voor het onderhoud geeft WSRL, in aansluiting op het verschijnen van de Handreiking Risicogestuurd Onderhoud van de STOWA, verder invulling aan de prioritering van het onderhoud van de primaire waterkeringen.
- Voor de uitvoering van de Zorgplicht die gerelateerd is aan de basiseisen, worden begin 2018 een aantal verbeteringen in gang gezet.
- De bovengenoemde verbeteringen worden via de interne bestuurlijke verantwoordingscyclus en interne audits gemonitord. Jaarlijks wordt het programma Veiligheid op directie en bestuursniveau geëvalueerd.
- In de jaarlijkse Veiligheidsrapportage verantwoordt WSRL de voortgang van de verbeteringen voor de Zorgplicht.

Januari 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Levert bijdrage in de ontwikkeling van de peer reviews van de Unie van Waterschappen.
- Initiatief genomen om de applicatie Dijksterkte in Zicht te ontwikkelen waarin we met zgn. kwetsbaarheidscurven permanent inzicht krijgen in de dijksterkte. De applicatie is naar verwachting in 2020 gereed.
- Voornemens om tijdens de hoogwateroefening voor de Maas in 2020 voor het eerst schaduw te draaien.
- In de jaarlijkse Veiligheidsrapportage verantwoordt WSRL de voortgang van de verbeteringen voor de Zorgplicht.
- Conform de planning moeten de visie op het beheerregister eind 2019 en de uitvoeringsplannen voor het inrichten van de data governance en het (kern)gegevenslandschap eind maart 2020 gereed zijn. Vanaf 2020 wordt gewerkt aan de uitvoering. Tussen de "lijn" en het programma vindt bij voortduring nadere afstemming plaats.
- De STOWA-handreiking risicogestuurd Beheer en Onderhoud is in november 2018 ontvangen en aansluitend zijn einde december 2018 4 medewerkers naar de roadshow geweest. In het derde kwartaal is het ontwikkelen van de visie op en implementatie van risico gestuurd beheer

en onderhoud opgepakt. Het volledig doorlopen en implementeren van de vernieuwde werkwijze ronden we naar verwachting eind 2020 af.

- Voor ca. 200 kunstwerken moeten sluitprocedures gemaakt worden. De concept formats zijn inmiddels afgerond. Binnen de organisatie is afgesproken dat najaar 2019 de sluitprocedures gereed zullen zijn. Nieuw te inventariseren data zullen later in de procedures worden opgenomen.

September 2019

WSS																																																																																																																																	
Inrichting op Strategisch niveau																																																																																																																																	
<table border="0"> <tr> <td></td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Samenhang en aansturing</td> <td>Visie en ambitie</td> <td></td> <td></td> <td>Verantwoordelijkheid & iusturing</td> <td></td> <td></td> <td>Afstemming aangrenzend areaal</td> </tr> </table>											●	●	●	●	●	●	●	●	●			Samenhang en aansturing	Visie en ambitie			Verantwoordelijkheid & iusturing			Afstemming aangrenzend areaal																																																																																																				
	●	●	●	●	●	●	●	●	●																																																																																																																								
		Samenhang en aansturing	Visie en ambitie			Verantwoordelijkheid & iusturing			Afstemming aangrenzend areaal																																																																																																																								
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)																																																																																																																																	
<table border="0"> <tr> <td></td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Procesinrichting</td> <td>Samenhang en aansturing</td> <td>Visie en ambitie</td> <td></td> <td>Verantwoordelijkheid & iusturing</td> <td></td> <td></td> <td>Afstemming aangrenzend areaal</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Procedures en Werkinstructies</td> <td>Evaluatie en gevolg geven</td> <td></td> <td></td> <td>Kennismanagement</td> <td></td> <td></td> <td>Juridische vastlegging gegevens kerring</td> </tr> </table>											●	●	●	●	●	●	●	●	●			Procesinrichting	Samenhang en aansturing	Visie en ambitie		Verantwoordelijkheid & iusturing			Afstemming aangrenzend areaal			Procedures en Werkinstructies	Evaluatie en gevolg geven			Kennismanagement			Juridische vastlegging gegevens kerring																																																																																										
	●	●	●	●	●	●	●	●	●																																																																																																																								
		Procesinrichting	Samenhang en aansturing	Visie en ambitie		Verantwoordelijkheid & iusturing			Afstemming aangrenzend areaal																																																																																																																								
		Procedures en Werkinstructies	Evaluatie en gevolg geven			Kennismanagement			Juridische vastlegging gegevens kerring																																																																																																																								
Inrichting op tactisch operationeel niveau																																																																																																																																	
<table border="0"> <tr> <td></td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Procesinrichting</td> <td>Procedures en Werkinstructies</td> <td>Risico's (en prioritering)</td> <td>Planning</td> <td>Verantwoording</td> <td>Evaluatie en bijstelling</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>											●	●	●	●	●	●	●	●	●			Procesinrichting	Procedures en Werkinstructies	Risico's (en prioritering)	Planning	Verantwoording	Evaluatie en bijstelling																																																																																																						
	●	●	●	●	●	●	●	●	●																																																																																																																								
		Procesinrichting	Procedures en Werkinstructies	Risico's (en prioritering)	Planning	Verantwoording	Evaluatie en bijstelling																																																																																																																										
Uitvoering																																																																																																																																	
<table border="0"> <tr> <td></td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Basiseis 1</td> <td>Basiseis 2</td> <td>Basiseis 3</td> <td>Basiseis 4</td> <td>Basiseis 5</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4. Beheren dagelijkse gegevens</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>7. Inspecteren</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>8. Onderhouden</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>9. Vergunningverlening</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>10. Toezicht en handhaving</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>11. Bediening kunstwerken</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>12. Calamiteitszorg</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Geborgd</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Aandachtspunt</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Tekortkoming</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td>●</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>											●	●	●	●	●	●	●	●	●			Basiseis 1	Basiseis 2	Basiseis 3	Basiseis 4	Basiseis 5				4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●	●				7. Inspecteren	●	●	●	●	●	●				8. Onderhouden	●	●	●	●	●	●				9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●	●				10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●	●				11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●	●				12. Calamiteitszorg	●	●	●	●	●	●				Geborgd	●	●	●	●	●	●				Aandachtspunt	●	●	●	●	●	●				Tekortkoming	●	●	●	●	●	●			
	●	●	●	●	●	●	●	●	●																																																																																																																								
		Basiseis 1	Basiseis 2	Basiseis 3	Basiseis 4	Basiseis 5																																																																																																																											
4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
7. Inspecteren	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
8. Onderhouden	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
9. Vergunningverlening	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
12. Calamiteitszorg	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
Geborgd	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
Aandachtspunt	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											
Tekortkoming	●	●	●	●	●	●																																																																																																																											

Bestuurlijke reactie Waterschap Scheldestromen (WSS)

- De afgelopen jaren heeft de inspanning van WSS zich voornamelijk gericht op de realisatie van nieuwe werken en de uitvoering van het programma Zwakke Schakels. Als vervolg daarop richt WSS zich nu ook op de verdere professionalisering van het beheer en onderhoud. Het wettelijk kader zorgplicht geeft voor WSS richting aan deze ontwikkelingen.
- In de rapportage kwalificeert de ILT de activiteit 'beheren dagelijkse gegevens' in de inrichting -vanwege het feit dat er op alle onderdelen van deze activiteit aandachtspunten zijn geconstateerd- als een tekortkoming. In de uitvoering is geconstateerd, dat het beheer van de gegevens niet actueel en volledig is. Hierbij moet opgemerkt worden dat de constatering (pag. 13 van de rapportage) dat de vispassage Prommelsluis niet in de kernregistratie waterkeringen is verwerkt, op zich juist is, maar dat deze wel opgenomen is in de kernregistratie van kunstwerken voor het watersysteem. Wanneer de genoemde kernregistraties 'over elkaar' gelegd worden, is er dus geen probleem wat betreft de informatievoorziening voor dit specifieke onderdeel.
- Er is nog wel sprake van achterstand in het vastleggen van nieuw gerealiseerde werken in de kernregistraties. Deze achterstand wordt in 2018 ingehaald.
- Op basis van de bevindingen uit de inspectie heeft WSS een verbeterplan opgesteld. Dit verbeterplan is gebaseerd op het door het Dagelijks Bestuur vastgestelde Plan van Aanpak Zorgplicht.
- In het verbeterplan is voor de door de ILT aangegeven aandachtspunten en tekortkomingen een planning opgenomen. Samen met de acties die in gang gezet zijn op basis van het Plan van Aanpak Zorgplicht, wil WSS bereiken dat in 2020 wordt voldaan aan het wettelijk kader voor de Zorgplicht en dat de daarmee samenhangende activiteiten procesmatig geborgd zijn in de WSS-organisatie.

Maart 2018

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Voor waterschap Scheldestromen was de constatering dat zowel ten aanzien van de inrichting als de uitvoering van de zorgplichtactiviteiten, sprake was van nog een grote ontwikkelopgave. De tekortkoming en aandachtspunten zijn opgenomen in het verbeterplan.
- Waterschap Scheldestromen heeft een organisatieontwikkeling ingezet waarbij we van een taakgerichte organisatie gaan naar een procesgerichte organisatie. Voor de activiteiten van de zorgplicht zijn procesbeschrijvingen gemaakt en vastgesteld. De procesbeschrijvingen voor deze activiteiten passen bij de generieke processen voor de gehele organisatie. De implementatie is gestart.
- Binnen het programma waterkeringen zijn aan de processen voor de zorgplicht zogeheten deelproces-eigenaren gekoppeld die verantwoordelijk zijn voor de inrichting en uitvoering.
- De calamiteitenorganisatie is verder ingericht, waarbij de protocollen en plannen zijn geactualiseerd, informatiecoördinatoren zijn opgeleid en volgens het OTO-plan een tweetal grootschalige oefeningen zijn gehouden.
- Met het actualiseren van de maatregelplannen Hoogwater en Schadevaring is gestart. De overige maatregelplannen zullen volgend jaar opgepakt worden.

- Voor de geconstateerde tekortkoming voor inrichting beheren dagelijkse gegevens zijn inmiddels verbeteringen doorgevoerd en achterstanden in het gegevensbeheer weggewerkt.
- De Keur is in 2018 geactualiseerd en in werking getreden. Begin 2019 is door het bestuur het nieuwe vergunningenkader voor de waterkeringen vastgesteld.
- In 2019 worden weer de nodige stappen gezet maar de planning voor de uitvoering van het verbeterplan, zoals in de bestuurlijk reactie opgenomen, wordt op onderdelen niet gehaald en bijgesteld. Dit heeft met name betrekking op het gebied van planmatig beheer en onderhoud, prioriteren van werkzaamheden op basis van risicobenadering en de verdere invulling van de VTH-keten. Ook hiervoor zijn reeds een aantal stappen gezet en is capaciteit geregeld.

September 2019.

wv						
Inrichting op Strategisch niveau		●	●	●	●	●
		Visie en ambitie				
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)		●	●	●	●	●
		Samenhang en aansturing	●	●	●	●
		Evaluatie en gevolg geven	●	●	●	●
		Kennismangement	●	●	●	●
		Juridische vastlegging gegevens kering	●	●	●	●
Inrichting op tactisch operationeel niveau		●	●	●	●	●
		Procesinrichting	●	●	●	●
		Procedures en Werkinstructies	●	●	●	●
		Risico's (en prioritering)	●	●	●	●
		Planning	●	●	●	●
		Verantwoording	●	●	●	●
		Evaluatie en bijstelling	●	●	●	●
Uitvoering		●	●	●	●	●
		Basiseis 1	●	●	●	●
		Basiseis 2	●	●	●	●
		Basiseis 3	●	●	●	●
		Basiseis 4	●	●	●	●
		Basiseis 5	●	●	●	●
		4. Beheren dagelijkse gegevens	●	●	●	●
		7. Inspecteren	●	●	●	●
		8. Onderhouden	●	●	●	●
		9. Vergunningverlening	●	●	●	●
		10. Toezicht en handhaving	●	●	●	●
		11. Bediening kunstwerken	●	●	●	●
		12. Calamiteitenzorg	●	●	●	●
Geborgd		●	●	●	●	●
Aandachtspunt		●	●	●	●	●
Tekortkoming		●	●	●	●	●

Bestuurlijke reactie Waterschap Vallei en Veluwe (WVV)

- WVV is enthousiast dat WVV voor de inrichting van de zorgplicht vrijwel volledig in control is en realiseert zich dat bij de uitvoering van de operationele taken verbetering mogelijk is.
- In dat verband heeft WVV aansluitend op de door de ILT gerapporteerde aandachtspunten verbeterpunten inclusief tijdsplanning aangegeven.
- Die verbeterpunten worden via de interne bestuurlijke verantwoordingscyclus en interne audits gemonitord en op directie- en bestuursniveau wordt het programma Veiligheid jaarlijks geëvalueerd.
- De voortgang van de verbeterpunten wordt in de jaarlijkse Veiligheidsrapportage verantwoord.

Mei 2017.

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Voor de sluiting bij hoogwater is voor ieder kunstwerk een checklist gemaakt die ingevuld moet worden. Dit gebeurt sinds oktober 2018 ook bij de proefsluitingen.
- Sinds februari 2019 worden bevindingen van inspecties aan alle kunstwerken gerapporteerd via werkorders in Ultimo.
- Evaluatie kunstwerkinspecties en sluitingen wordt gecombineerd met de evaluatie van jaarlijkse dijksinspecties per januari 2018.
- Sinds maart 2018 werken gebiedsbeheerders met de inspectie-app, waarin afhandeling van meldingen over regulier onderhoud inzichtelijk is gemaakt. Bij onvoorzien onderhoud wordt voor iedere melding van een grote schade een plan van aanpak voor herstel opgesteld.
- In 2017 en 2018 is het onderhoudsproces geëvalueerd in de bouwvergaderingen met de aannemers. Per april 2019 zijn nieuwe contracten voor onderhoud in gegaan die gebaseerd zijn op bijgesteld onderhoudsproces.
- Sluitprotocollen gereed in 2018. In 2018 zijn enkele kunstwerken in de Randmeerdijken afgekeurd in de veiligheidsbeoordeling. Als beheermaatregel worden protocollen en sluitinstructie herzien, gereed december 2019.
- DAMO keringen is in 2017 in gebruik genomen, een nieuwe versie wordt in 2019 voorbereid. De conversie van gegevens is uitgevoerd in 2018.
- Lopend: IJsseldijk, Grebbedijk en Eemdijk zijn gereed juni 2019. De andere keringen worden momenteel toegevoegd in het onderhoud beheersysteem OBS en zijn bruikbaar in 2020.
- Lopend: Het beheerregister is actueel. Beheergegevens van Ruimte voor de Rivier zijn in 2019 overgedragen en worden verwerkt in nieuwe leggers.

September 2019.

WZZ						
Inrichting op Strategisch niveau		●	●	●	●	●
	Samenhang en aansturing	●	●	●	●	●
	Visie en ambitie	●	●	●	●	●
Inrichting op tactisch niveau (algemeen)		●	●	●	●	●
	Evaluatie en gevolg geven	●	●	●	●	●
	Verantwoordelijkheid & sturing	●	●	●	●	●
	Kennismanagement	●	●	●	●	●
	Afstemming aangrenzend areaal	●	●	●	●	●
	Juridische vastlegging gegevens kering	●	●	●	●	●
Inrichting op tactisch operationeel niveau		●	●	●	●	●
	Procesinrichting	●	●	●	●	●
	Procedures en Werkinstructies	●	●	●	●	●
	Risico's (en prioritering)	●	●	●	●	●
	Planning	●	●	●	●	●
	Verantwoording	●	●	●	●	●
	Evaluatie en bijstelling	●	●	●	●	●
4. Beheren dagelijkse gegevens	Basiseis 1	●	●	●	●	●
7. Inspecteren	Basiseis 2	●	●	●	●	●
8. Onderhouden	Basiseis 3	●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening	Basiseis 4	●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving	Basiseis 5	●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken		●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg		●	●	●	●	●
Uitvoering						
4. Beheren dagelijkse gegevens		●	●	●	●	●
7. Inspecteren		●	●	●	●	●
8. Onderhouden		●	●	●	●	●
9. Vergunningverlening		●	●	●	●	●
10. Toezicht en handhaving		●	●	●	●	●
11. Bediening kunstwerken		●	●	●	●	●
12. Calamiteitenzorg		●	●	●	●	●
Geborgd		●	●	●	●	●
Aandachtspunt		●	●	●	●	●
Tekortkoming		●	●	●	●	●

Bestuurlijke reactie Waterschap Zuiderzeeland (WZZ)

- WZZ herkent zich in de bevindingen van de ILT waarbij geen tekortkomingen zijn geconstateerd en dat WZZ voor de inrichting en de uitvoering van de zorgplicht nagenoeg in control is.
- WZZ constateert dat ten opzichte van de pilotinspectie (2015) grote stappen zijn gezet in het verder professionaliseren van de zorgplicht.
- De belangrijkste verbeteringen die WZZ naar aanleiding van de ILT rapportage doorvoert zijn:
  1. Het opstellen van een (terugkerende) waterveiligheidsrapportage.
  2. Het updaten van het "Inspectieplan Primaire Waterkeringen".
  3. Het actualiseren van de "Nota Integraal watertoezicht 2016 en verder".
- Met het nemen van deze maatregelen ondervangt WZZ de aandachtspunten en verwacht daarmee volledig in control te zijn.

Januari 2019

Aanvullende opmerkingen consultatieronde

- Voor eind 2019 zijn alle verbetermaatregelen afgerond.

September 2019

Dit is een uitgave van de

Inspectie Leefomgeving en Transport

Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag
088 489 00 00

www.ilent.nl

@inspectieLenT

November 2019